

Ekoskolu vides novērtējums

SKOLĀM

Aizpildīšanas datums: 31.10.2023

Aizpildīja: Solvita Pavlovska

Satura rādītājs

Ievads	3
Ekoskolu pamattēmas:	
1. Enerģija	6
2. Transports	10
3. Atkritumi	14
4. Ūdens	17
5. Pārtika	21
Ekoskolu papildtēmas:	
6. Vide un veselība	25
7. Skolas vide un apkārtnē	30
8. Mežs	33
Ekoskolu apkopojošās tēmas:	
9. Bioloģiskā daudzveidība	36
10. Klimata pārmaiņas	40
Līdzdalība/Mācību saturs	43

Ievads

Skolas vides ietekmju novērtējums (turpmāk VN) ir pamatu pamats gada tēmas izvēlei un rīcības plāna veidošanai Ekoskolu programmā. Ir svarīgi, lai tas labi iekļaujas mācību procesā un vienlaikus dod uzticamu informāciju par visām ar vidi saistītām tēmām. Tāpat ir svarīgi, lai VN veikšanā iesaistītos un ar rezultātiem iepazītos pēc iespējas vairāk skolēnu, pedagogu, vecāku un citu ar skolu saistītu cilvēku.

Kas jāatceras

- VN veic Ekopadome, iesaistot pēc iespējas vairāk skolēnu no dažādām klasēm, piemēram, iedalot katrai klasei vienu tēmu; dažādu jomu skolotājus, kas novērtējuma procesu integrē savos mācību priekšmetos; skolas vadības pārstāvi; skolas saimnieku un citus skolas pārstāvjus.
- Pirms uzsākt VN, ir svarīgi sagatavoties – izrunāt jautājumus, izdomāt metodes, sagatavot darba lapas, planšeti vai datoru, rakstāmpiederumus. Ja novērtējuma lapas drukāsi, esat taupīgi – drukāji uz abām lapas pusēm vai uz jau vienreiz izmantotām lapām. Veicot pierakstus, lietojiet zīmuli, lai pēc tam lapas varētu izmantot atkārtoti.
- Veicot VN, tiek izmantotas dažādas metodes. Pārsvarā skolēni var sameklēt atbildes paši, uzmanīgi vērojot, izstaigājot iestādi un tās apkārtni. Procesā noderēs arī pieaugušā iesaiste, piemēram, pavāres, vadības, saimnieka un citu skolas pārstāvju sniegtā informācija. Noteikti pētiet situāciju reālajā vidē, nevis tikai izrunāji vai veiciet aptauju!
- Kad tēmas izpētītas un visi jautājumi atbildēti, ir jāizveido kopsavilkums – jāpiefiksē, kas darbojas vislabāk, kur nepieciešami uzlabojumi, un pats svarīgākais – jāizdomā darbības, ko skolas pārstāvji īsteno un iekļaus rīcības plānā, lai situāciju uzlabotu.
- VN izmantojiet visa gada garumā, veicot pārtraudzību un izvērtēšanu. Kad kādas rīcības plāna aktivitātes ir paveiktas, izvērtēji rezultātus un salīdziniet ar sākotnējo novērtējumu.
- Ir svarīgi informēt pārējos par VN konstatēto. Skolēni var izvietot kopsavilkumu uz Ekodēļa, pastāstīt par rezultātiem saviem klasesbiedriem, vecākiem un citiem skolas pārstāvjiem.

Kā strādāt ar šo vides novērtējuma formu

Šajā VN formā katrai tēmai ir 7 sadaļas:

1. Ievads
2. Skolas izvērtējums
3. Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums
4. Jautājumi vecākiem
5. Pētījums
6. Ilgtermiņa salīdzinājums
7. Datu izvērtējums

No 7 sadaļām **vissvarīgākās ir 2., 6. un 7. sadaļa**. Tās aizpilda visām tēmām, pārējās sadaļas aizpilda tikai gada tēmai. Izņēmums ir klimata pārmaiņu tēma, kurai nav atsevišķi izdalīta 2. sadaļa. Šajā tēmā aicinām veikt skolēnu un vecāku aptauju reizē ar skolas izvērtējumu citās tēmās.

• Skolas izvērtējums

Svarīgākā VN daļa ir skolas izvērtējuma tabula, kurā katrā tēmā jānovērtē skolas vides ietekmes skalā no 1–5. Šie jautājumi ir labs pamats vispusīgai tēmas izvērtēšanai. Ja kāds no

jautājumiem objektīvu apstākļu dēļ neatbilst jūsu skolai, to varat neaizpildīt, pie jautājuma norādot N/A (nav attiecināms). Tāpat ir vērtīgi katru sadaļu papildināt ar saviem jautājumiem. *Atcerieties! Šī sadaļa ir domāta skolas reālās situācijas novērtējumam, nevis kā anketa skolēnu viedokļa noskaidrošanai.*

Šis izvērtējuma tabulas jāpilda visām programmas skolām. Pirmo gadu pievienojušās skolas pilda tabulas piecās pamattēmās (enerģija, transports, atkritumi, ūdens, pārtika) un nākamgad izpēta atlikušās piecas tēmas.

- **Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums, jautājumi vecākiem**

Visās tēmās pievienoti daži skolēnu un vecāku aptaujas jautājumi. Tos iespējams rediģēt. Ieteicams aptaujas papildināt arī ar saviem jautājumiem. Ja nepieciešams, varat pievienot aptaujai jautājumu par respondentu informāciju, piemēram, klase, kurā mācās, dzimums u. tml. Aptaujas noteikti var dot pildīt arī citiem skolas pārstāvjiem.

Aptaujas aicinām veikt katru gadu tikai izvēlētajā gada tēmā, kā arī iepriekš īstenotajā tēmā (salīdzinājumam), jo citās tēmās aptauju veikšana jums dos vairāk datu, nekā varēsiet izmantot.

Ir svarīgi arī izvērtēt, cik liela daļa no visiem skolēniem un vecākiem ir aptaujāta, vai izvēlētajā respondentu grupa pārstāv jeb reprezentē visus skolēnus un vecākus, proti, tiek nodrošināta dažādu klašu, vecumu, dzimumu pārstāvniecība, līdzdalības līmenis (aktīvāka, mazāk aktīva klase), dažādu novirzienu klases, sasniegumi u. tml.).

Vides novērtējuma formā, ko pievienosiet, ierakstiet tikai atbilžu procentus un respondentu skaitu. Aptauju ir iespējas veikt, aizpildot elektroniski Ekoskolu datu bāzē vai izmantojot citus digitālos rīkus, piemēram, [google forms](#) aptauju formu. Šo aptauju izplatīšana un apkopošana jāuztic skolēniem. Tas palīdzēs attīstīt datu apstrādes un zinātniskā darba prasmes.

- **Pētījuma daļa**

Katrai tēmai ir pievienotas arī dažas idejas pētījumiem. Varat veikt arī citu tēmai atbilstošu pētījumu. Šo pētījumu ieteicams veikt pēc visa novērtējuma apkopošanas un rīcības plāna sagatavošanas. Tas var būt labs pamats skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrādei un reizē palīdzēt izprast vides situāciju skolā.

- **Ilgttermiņa salīdzinājums**

Ir svarīgi ievākt visus ilgtermiņa datus, vēršoties pie skolas tehniskā personāla vai pašvaldības pārstāvjiem. Ja neizdodas iegūt datus, jāatrod cita metode. Piemēram, ja nav iespējams noteikt datus par atkritumu apjomu kopumā, var izmantot atkritumu monitoringu kā metodi.

- **Datu izvērtējums**

Datu izvērtējums jeb kopsavilkums ir būtisks posms pirms rīcības plāna tapšanas. Tam jābūt vispusīgam! Svarīgi piefiksēt gan visus secinājumus no skolas novērtējuma tabulas, gan secinājumus no visām pārējām sadaļām. Piemēram, no skolēnu un vecāku izpratnes aptaujas. Proti, datu izvērtējumā jāpievieno arī secinājumi par izpratni, attieksmi. Vēlāk tas palīdz izvirzīt izglītojošus mērķus.

Novērtējuma iekļaušana mācību saturā

Ir svarīgi, ka vairākas VN sadaļas tiek integrētas mācību procesā. Datu vākšana var tikt uzticēta vairākām klasēm vai grupām, kā arī Ekopadomes skolēniem, kur skolotāju loma ir būt vairāk kā konsultantiem. Izvērtējums var tikt veikts sociālās zinībās, datu apkopošana – informātikā. Skolas zemākie rezultāti var būt pamats sarunām par šo jautājumu sakārtošanas nozīmi dabaszinību un citās stundās. Iepazīstinot skolēnus ar datiem, var uzdot rakstīt argumentētas esejas, kas palīdzētu izvēlēties skolas gada tēmu.

Praktiskie padomi

Ir svarīgi novērtējuma veikšanas laikā nodrošināt, lai dati būtu uzticami un salīdzināmi. Uzticamāku rezultātu gūšanai vēlams vienu tēmu apskatīt vairākām komandām, pēc tam

salīdzinot un pārrunājot rezultātus. Neaizmirstiet pārbaudīt ne tikai klases, bet arī citas telpas. Veicot atkārtotu izvērtēšanu, pēc iespējas aptaujājiēt tos pašus cilvēkus. Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

Pēc novērtējuma veikšanas izveidojiet vizuālu apkopojumu, ar kura palīdzību varēsiet iepazīstināt ar rezultātiem visu skolu.

Enerģija

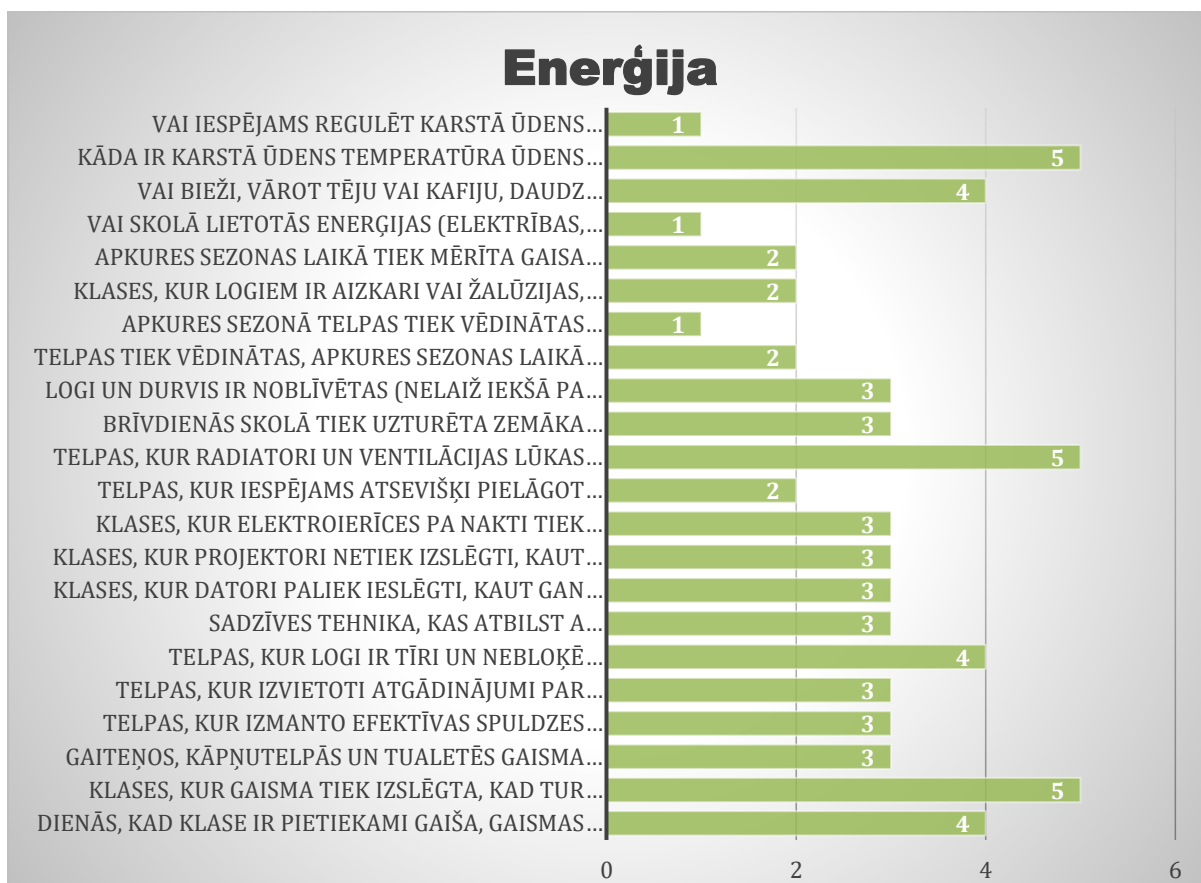
1. Ievads tēmā

Ikdienā patērējot elektrību un ziemā siltumu, skola rada enerģijas ražošanas pieprasījumu. Lai enerģijas ražošanai izmantotu mazāk dabasgāzes un citu fosilo resursu, ir būtiski novērst nelietderīgu elektrības un siltumenerģijas patēriņu. Ir svarīgi mācīt enerģijas taupīšanas principus arī visiem skolas skolēniem, veidojot pamatu viņu rīcībai mājās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc ir svarīgi taupīt elektrību un ziemā siltumu? (mini divus iemeslus)
Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma!
Cik bieži, esot mājās , tu rīkojies, lai taupītu enerģiju?
- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Cik bieži, esot skolā , tu rīkojies, lai taupītu enerģiju?
- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Vai ziemas laikā temperatūra skolas telpās tev liekas:
a – pārāk augsta, bieži ir karsti

b – nedaudz par augstu, jāstaigā bez džempera c – tieši laikā – ne par aukstu, ne par siltu d – pārāk zema, reizēm klasē salstu
Vai tu vēlētos, lai ziemā skolā tiktu rīkotas “Siltu džemperu dienas” – skolā tiktu nedaudz pazemināta temperatūra un visi tiktu aicināti sagērbties siltāk, lai samazinātu ietekmi uz vidi un pievērstu uzmanību resursu taupīšanai?   a – jā, tas varētu būt 2 nedēļu garumā b – jā, apmēram nedēļu c – jā, bet ne vairāk kā vienu dienu d – nē, man tas nepatīktu

4. Jautājumi vecākiem

Vai ikdienā pievēršat uzmanību siltuma un elektroenerģijas taupīšanai?   - Nekad   - Retos gadījumos   - Dažreiz   - Vairumā gadījumu   - Vienmēr
Kādas rīcības, jūsu prāt, palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma! (nosauciet 3)
Elektroierīces arī gaidīšanas režīmā patērē elektroenerģiju. Tāpat arī lādētāji, kas atstāti kontakta ligzdā, bet nav savienoti ar uzlādējamo ierīci. Vai atvienojat no elektrības ierīces un lādētājus, kad tos neizmantojat?   - Nekad   - Retos gadījumos   - Dažreiz   - Vairumā gadījumu   - Vienmēr
Vai jūsu mājoklī ir iespējams regulēt temperatūru apkures sezonā?   - Jā, visur   - Daļā telpu   - Nē
Kāda temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?   Vidēji C
Vai mēdzat ziemā ilgstoši atstāt logus nedaudz pavērtus, t. i. “vēdināšanas režīmā”?   - Nekad   - Reti   - Dažreiz   - Bieži   - Vienmēr
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?   a – ļoti būtiska b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi

5. Pētījums

1. Izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>
2. Izpētiet, no kādiem energoresursiem šobrīd ražo skolā izmantoto elektrību un siltumu. Papildus varat izpētīt un analizēt skolas iespējas izmantot vairāk atjaunīgos energoresursus, izstrādāt priekšlikumus pašvaldībai.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2021	2022	2023		...
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)		12980	13556			
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)		159123	159981			
Siltuma patēriņš novembrī (mWh)		83	79			
Siltuma patēriņš gada laikā (mWh)		591	556			
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO ₂)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar enerģijas tēmu?</i>	Pateicoties atgādnēm klašu telpās par elektrības taupīšanu, diezgan labi tiek izslēgtas gaismas, kurās neviens neatrodas. Daudzās tualetēs ir ierīkotas sensorlampas. Veiksmīgi tiek taupīta arī siltumenerģija (nedaudz samazinājies patēriņš)- gan rūpējoties par logu tīrību, gan nedaudz samazinot temperatūru brīvlaikos, gan ievērojot saudzīgo vēdināšanu apkures sezonā, gan turot neaizklātus radiatorus.
<i>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	Brīvdienās vajadzētu atslēgt no strāvas elektroierīces (datorus, printerus, kopētājus, projektorus). Pilnībā nomainīt parastās spuldzes uz LED spuldzēm un sensorspuldzēm. Siltumenerģijas taupīšanā izmantot žalūziju aizvēršanu nakts laikā gada aukstajā periodā.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Pēc vasarā veiktā remonta skolas gaitenēs atjaunot atgādnēs par elektrības taupīšanu. Ekopadomes pārstāvjiem kontrolēt gaismas izslēgšanu klašu telpās starpbrīžos un gaitenēs stundu laikā, veikt informatīvo darbu ar skolotājiem par datoru un projektoru izslēgšanu.

Transports

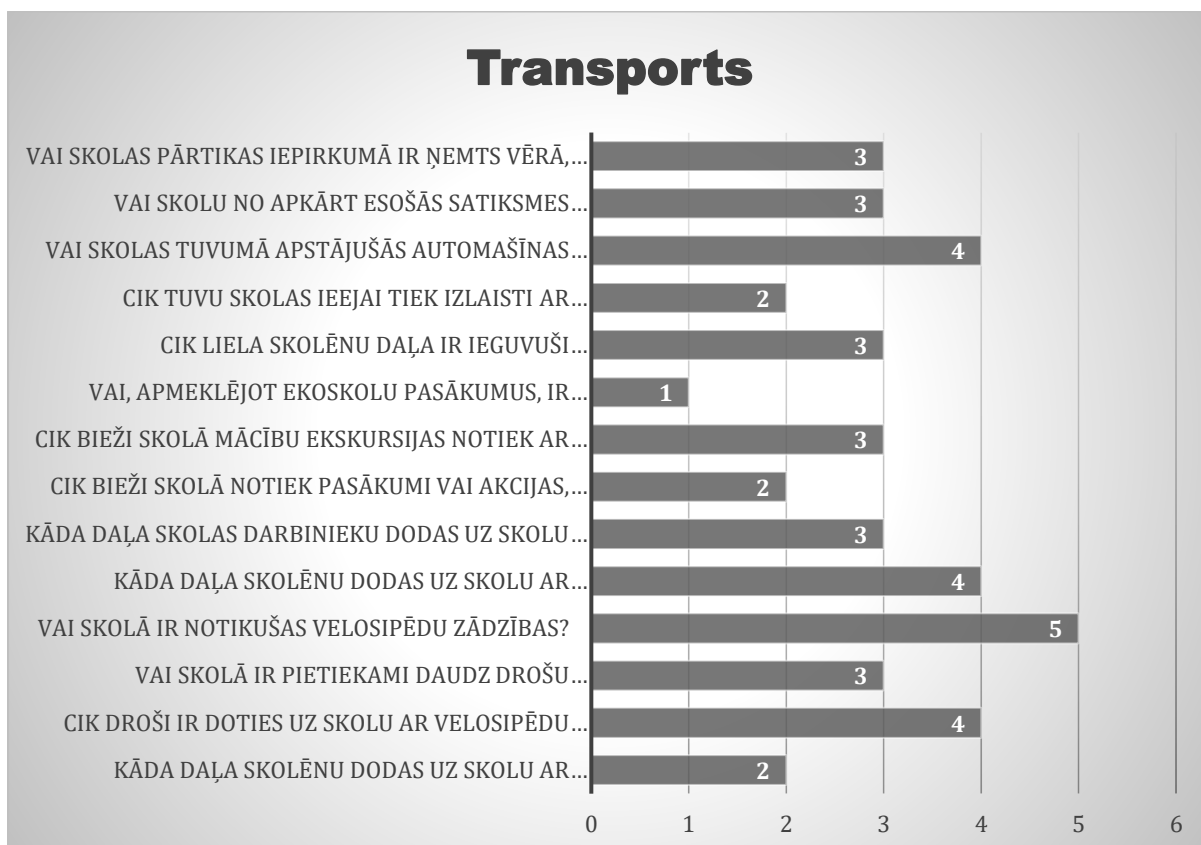
1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, kā arī ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgākiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc svarīgi pārvietoties kājām un ar velosipēdu? (mini divus iemeslus)
Kāpēc svarīgi pēc iespējas biežāk izvēlēties sabiedrisko transportu automašīnas vietā?
Kā tu visbiežāk nokļūsti skolā? a) kājām b) ar velosipēdu c) ar skrejriteni d) ar sabiedrisko transportu e) ar automašīnu f) cits _____
Atzīmē attālumu, ko tu parasti veic līdz skolai: a) līdz 3 km b) 3–5 km c) 5–10 km d) vairāk nekā 10 km
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu iešanu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu vai pašā skolā būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu braukšanu ar velosipēdu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?

4. Jautājumi vecākiem

Kādus transportlīdzekļus esat izmantojis(-usi) pēdējo 4 nedēļu laikā? (atzīmē visus atbilstošos)   • Privātā automašīna   • Īrēta automašīna   • Autobuss   • Taksometrs   • Motocikls   • Velosipēds   • Elektriskais skrejritenis   • Vilciens   • Tramvajs vai trolejbuss   • Pārvietojos kājām   • Cits:
Kuru no iepriekš minētajiem transportlīdzekļiem esat izmantojis(-usi) visvairāk pēdējo 4 nedēļu laikā? (viena atbilde)
Kādēļ tieši šo transporta veidu?
Vai ikdienā domājat, kā samazināt savas oglekļa emisijas? 1) jā

2) nē 3) dažreiz 4) nezinu, kas ir oglekļa emisijas
Kā jūsu bērni visbiežāk nokļūst skolā? 1) kājām 2) ar velosipēdu 3) ar sabiedrisko transportu 4) ar automašīnu 5) cits _____
Vai, jūsu prātā, bērniem doties uz skolu kājām vai ar velosipēdu ir droši? Ja nē, kādi uzlabojumi skolā vai skolas apkārtnē būtu nepieciešami?

5. Pētījums

1. Veiciet kājāmgājēju maršrutu izpēti. Mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un ietves, kas ved uz skolu. Tas nozīmē iet pa šiem ceļiem un veikt piezīmes par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Līdzīgu pētījumu var veikt arī par velomaršrutiem, pirms tam noskaidrojot, pa kādiem maršrutiem bērni un pieaugušie visbiežāk ierodas skolā, cik lielus attālumus veic. Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus ir vērts iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.
2. Veiciet padziļinātu izpēti par veidiem, kā skolēni un skolas darbinieki ierodas skolā. Papildus var pētīt, **kādēļ** skolēni un darbinieki izvēlas konkrēto nokļūšanas veidu, kā arī to, kas varētu motivēt viņus vairāk pārvietoties kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	2021	2022	2023			
Skolēni, kas oktobrī uz skolu dodas: kājām (%)	6	5	6			
ar velosipēdu (%)	6	6	7			
ar skolas vai sabiedrisko transportu (%)	44	45	44			
ar automašīnu, kopā ar citiem skolēniem (%)	1	0	1			
ar automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)	43	44	42			
Darbinieki, kas uz skolu dodas kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu (oktobrī) (%)	36	37	39			
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)	22	20	20			
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)	42	43	41			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	Nokļūšana skolā ar kājām vai velosipēdu ir diezgan droša, jo ir izbūvēti apgaismoti veloceliņi no Dreiliņiem un Sišiem līdz skolai. Pašvaldība nodrošina skolēnu nokļūšanu uz skolu ar skolas autobusiem, līdz ar to mazāk tiek terēts individuālais transports un rodas mazāk izplūdes gāzes ap skolu. Velosipēdus pie skolas novietot ir droši.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Skola atrodas ārpus blīvi apdzīvotajām Stopiņu pagasta vietām, kā rezultātā lielākā daļa skolēnu tiek vesti uz skolu ar sabiedrisko vai individuālo transportu, jo līdz mājām ir liels attālums. Vajadzētu vairāk velonovietņu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Lūgt skolas vadībai pēc sākumskolas piebūves pabeigšanas palielināt velonovietņu daudzumu. Aicināt tuvāk skolai dzīvojošos skolēnus vismaz siltajā laika periodā doties uz skolu ar velosipēdu un kājām. Klašu kolektīvos rosināt ekskursijas ar velosipēdiem un pārgājienus ar kājām.

Atkritumi

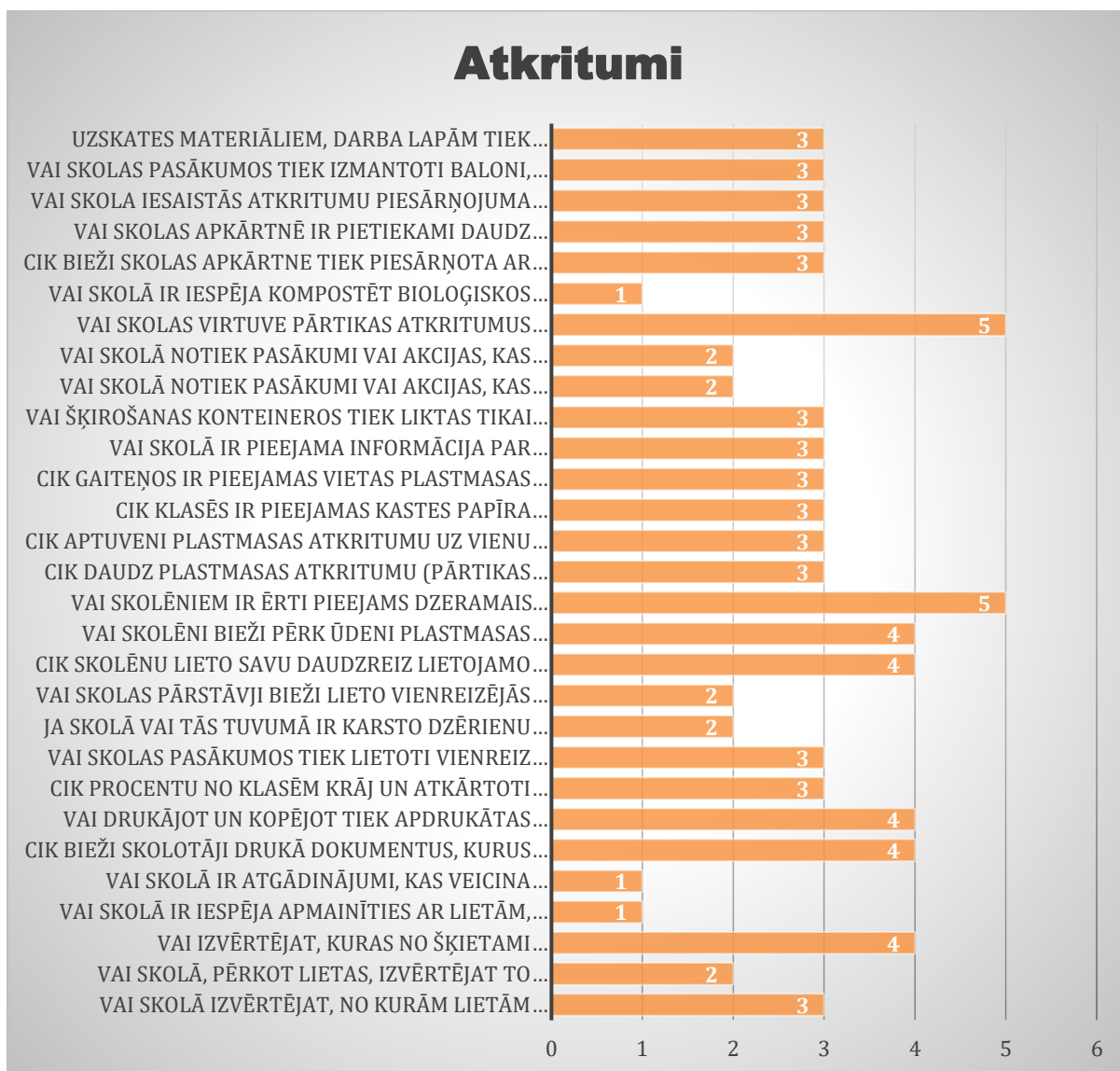
1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, cik daudz atkritumu radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ikdienas paradumi – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums **samazināt** atkritumu rašanos, **atkārtoti izmantot** un **pārstrādāt** tos. Ir svarīgi arī izdomāt risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)

Cik bieži tu pērc dzērienus, našķus vai citus produktus plastmasas iepakojumā?

- a) katru dienu
- b) vairākas reizes nedēļā
- c) 1 reizi nedēļā vai retāk
- d) nekad nepērku produktus plastmasas iepakojumā

Cik daudz dzērienu plastmasas vai skārda iepakojumā tu iegādājies vai izlieto 2 nedēļu laikā?

a) <i>vienu vai mazāk</i> b) <i>2–3</i> c) <i>4–5</i> d) <i>vairāk nekā 5</i>
<i>Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?</i> a) <i>atkritumu izmešana tam paredzētās vietās</i> b) <i>novērst un mazināt atkritumu rašanos</i> c) <i>šķirot atkritumus</i>
<i>Vai tu mājās šķiro atkritumus?</i> - jā   - nē   - reizēm   - nav iespējas šķirot
<i>Vai tu skolā šķiro atkritumus?</i> - jā   - nē   - reizēm   - nav iespējas šķirot
<i>Ko tu ikdienā dari, lai risinātu atkritumu problēmu? (mini dažus rīcības piemērus)</i>

4. Jautājumi vecākiem

<i>Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā radīto atkritumu apjomu?</i> - Jā   - Nē
<i>Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)</i>   • izmantoju atkārtoti lietojamu iepirkumu maisu un mazos maisiņus   • ārpus mājas izmantoju atkārtoti lietojamu pudeli un/vai krūzi   • izvairo no lieka iepakojuma, pērkot produktus   • izvairo no vienreizlietojamu trauku izmantošanas   • pārdomāju pirkumus, pērku tikai nepieciešamāko   • cenšos neradīt pārtikas atkritumus   • mājās veidoju kompostu   • salaboju sadzīves priekšmetus, pirms pērku jaunus   • piedāvāju citiem sev nevajadzīgās lietas   • iegādājos lietotas preces   • cits: .....
<i>Vai jūsu dzīvesvietā ir pieejami atkritumu šķirošanas konteineri?</i> a) jā, visi nepieciešamie šķirošanas konteineri atrodas netālu no dzīvesvietas b) nē, šķirošanas konteineri nav pieejami c) daļēji, dažus atkritumu veidus jānogādā citur
<i>Vai jūsu ģimenē šķiro atkritumus?</i> a) jā b) nē c) neregulāri
<i>Vai informācija par prasībām atkritumu šķirošanā ir pietiekama un saprotama?</i> a) jā, jautājumu nav b) nē, ir daudz neskaidrību c) daļēji, ir dažas neskaidrības
<i>Vai jūsu ģimene izmanto depozīta sistēmu dzērienu iepakojuma nodošanai?</i> a) jā b) nē c) neregulāri d) nepērkam dzērienus depozīta iepakojumos

5. Pētījums

1. Izpētiet, kas tieši atrodas atkritumu grozos skolas gaitējos, klasēs (arī šķīrotajos atkritumos). To var darīt, atkritumus arī neņemot ārā. Izveidojiet biežāk sastopamo atkritumu veidu (piemēram, iepakojuma veidu) sarakstu, īpašu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojiet šo sarakstu, lai domātu par rīcībām, kas mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos. Ja ir vēlme nopietnāk izpētīt šo tēmu, atkritumu audita forma un padomi pieejami šeit: <https://ej.uz/atkritumu-audits>
2. Izpētiet, kāda sadzīvē vai/un skolā lietota priekšmeta ietekmi uz vidi, veicot dzīves cikla analīzi. Tas nozīmē analizēt katru no pieciem produkta dzīves cikla posmiem: izejmateriālu iegūšanu, ražošanas procesu, produkta transportēšanu, lietošanu un produkta dzīves cikla beigās. Katram posmam jāizpēta patērētie resursi, kā arī radušās ietekmes uz vidi. Noslēgumā aiciniet skolēnus sniegt priekšlikumus produkta vides ietekmju samazināšanai un iespējamām videi draudzīgākām alternatīvām. Gatavs plāns šai aktivitātei atrodams projekta E-SPACE metodiskajā materiālā, kas pieejams šeit: ej.uz/ae-projekta-mape

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2021	2022	2023		...
Nešķīrto sadzīves atkritumu apjoms (Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)						
Šķīrto atkritumu apjoms (Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)						
Atkritumi veidi, kas tiek šķīroti un nodoti pārstrādei (norādiet atbilstošos burtus):						
a. Papīrs		A	A	A		
b. Kartons		B	B	B		
c. Plastmasa		C	C	C		
d. Stikls		D	D	D		
e. Skārdenes		E	E	E		
f. Elektroierīces		F	F	F		
g. Baterijas		G	G	G		
h. Spuldzes		H	H	H		
i. Tekstils		J	J	J		
j. Pārtikas atlikumi						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar atkritumiem?	Skolā notiek atkritumu šķirošana- šķirošanas konteineri atrodas gan skolas gaitējos (plastmasai, papīram, sadzīves atkritumiem), gan pie skolas (papīram, plastmasai, stiklam, sadzīves atkritumiem), gan klašu telpās (papīram). Skolas apkopējas un ēdnīcas darbinieki ievēro atkritumu šķirošanas noteikumus lielajos konteineros. Atsevišķi tiek vāktas baterijas, spuldzes, metāls, elektroiekārtas un nodotas utilizācijai. Ārpusstundu pasākumos maz tiek izmantoti vienreizlietojamie trauki. Izlietotie materiāli (papīrs, kartons, plastmasa) tiek lietoti otrreizējai pārstrādei, veidojot darbus mācību stundās, veidojot dekorācijas.

	Gan skolotāji, gan skolēni izmanto ūdens uzpildīšanai savas stikla vai plastmasas pudeles.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieciešami uzlabojumi?</i>	Ir skolēni, kuri joprojām nešķiro atkritumus vai arī met tos nepareizajā konteinerā. Trūkst infografikas par atkritumu šķirošanu skolas telpās. Skolas piena programmā tiek skolēniem doti "Rasēni" 200ml iepakojumos, kas rada lielu atkritumu apjomu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Pie šķirošanas konteineriem skolas gaitējos izvietot informatīvās atgādnēs. Organizēt aktivitātes, kurās rosināt no jau izmantotiem materiāliem radīt jaunas lietas- dekorus u.c. Iesaistīt skolēnus vides sakopšanas talkās.

Ūdens

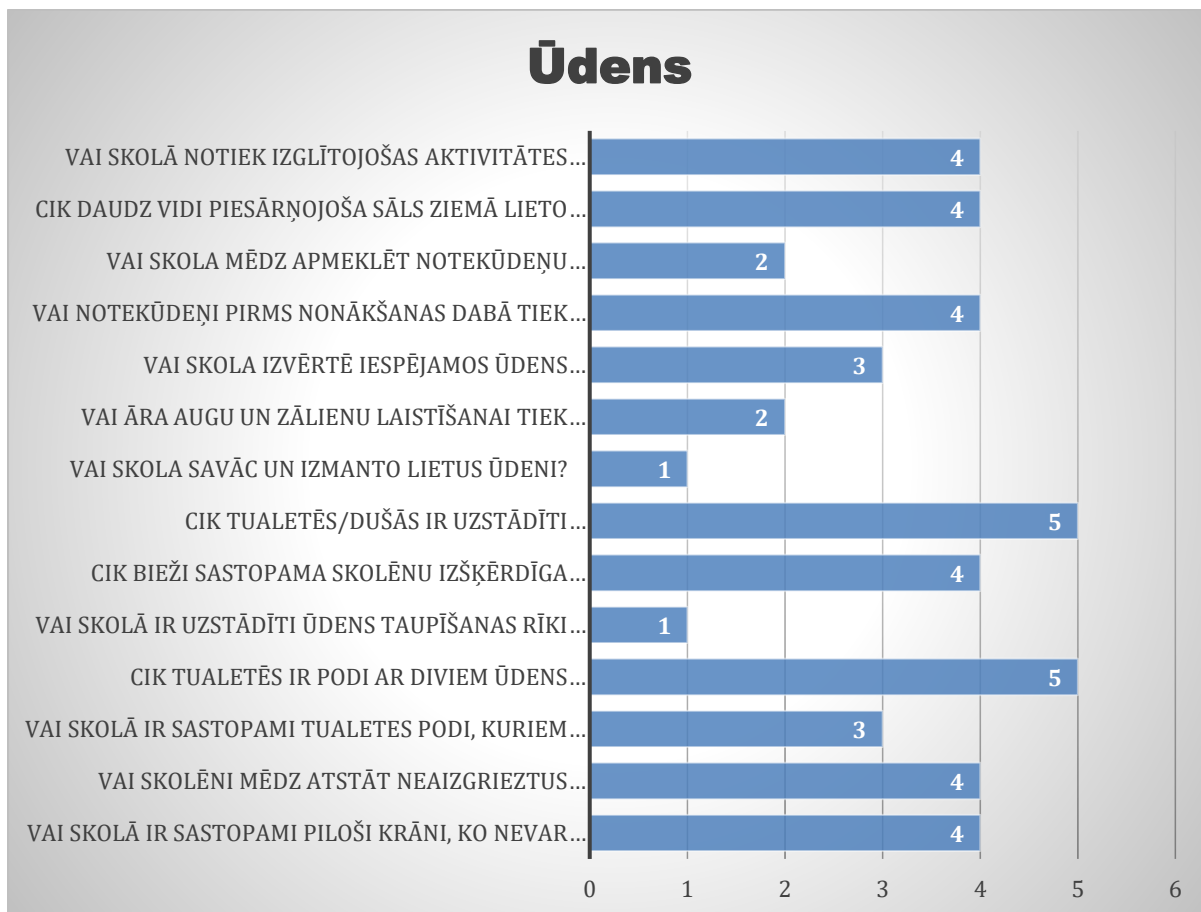
1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju. Tāpat ir svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi nepiesārņo vidi un tiek pietiekami attīrīti, pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi taupīt ūdeni tādā valstī kā Latvija, kur ir pietiekami saldūdens krājumi? (mini divus iemeslus)

Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk ūdens!

Cik bieži, esot **mājās**, tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?

- Nekad   - Retos gadījumos   - Dažreiz   - Vairumā gadījumu   - Vienmēr

Cik bieži, esot **skolā**, tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?

- Nekad   - Retos gadījumos   - Dažreiz   - Vairumā gadījumu   - Vienmēr

Uzraksti kas, tavuprāt, notiek ar skolā izlietoto ūdeni, pirms tas atkal nonāk dabā?

Vai tu vēlētos doties ekskursijā aplūkot notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?
- Jā   - Nē, tas neliemas interesanti   - Esmu jau apmeklējis(-usi)

4. Jautājumi vecākiem

Kaut arī Latvijā ir pietiekami dzeramā ūdens krājumi, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju.
Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā patērētā ūdens daudzumu? - Jā   - Nē
Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)   • lietojam ūdens krānus, kuriem ir aeratori   • aizgriežam krānu, kamēr tīrām zobus   • aizgriežam krānu, kamēr saziepējam rokas   • biežāk ejam dušā, nevis vannā   • cenšamies dušā neuzturēties ilgi / nelejam vannu pārāk pilnu   • izmantojam atbilstošu ūdens nolaišanas pogu tualetē (ja ir divas)   • uzraugām, lai krāni nepil / lai tualetes poda tvertne netek   • nemazgājam augļus vai dārzeņus tekošā ūdenī   • nemazgājam traukus tekošā ūdenī   • izmantojam trauku mazgājamo mašīnu   • darbinām veļas mazgājamo mašīnu tikai tad, ja tā ir pilna   • cits: .....
Vai mājās lietojat krāna ūdeni dzeršanai? - Jā, bez papildu apstrādes   - Jā, tikai vārītu   - Jā, filtrētu   - Nē
Ja atbildējāt "Nē", kāda veida ūdeni lietojat dzeršanai un kādēļ?
Vai, izvēloties tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļus, pievēršat uzmanību, lai tie būtu videi draudzīgi (ir ekomarķējums, bioloģiski noārdāmi, nekaitē ūdens iemītniekiem u. tml)? - Jā   - Nē   - Dažreiz

5. Pētījums

1. Izpētiet apkārtnes upes, ezerus vai citas ūdenstilpes. Noskaidrojiet, kāds ir to ekoloģiskais stāvoklis un kas to ietekmē. Novērojiet, vai apkārtne ir kādi iespējamie ūdens piesārņojuma avoti. Ja iespējams, veiciet ūdens sastāva ķīmiskās analīzes.
2. Var veikt dažādus aprēķinus – cik daudz ūdens, enerģijas un/vai naudas var ietaupīt, mainot dažādus ūdens lietošanas paradumus. Piemēram, cik daudz ūdens (un līdz ar to enerģijas un naudas) var ietaupīt, ja dušā mazgājas 5 minūtes, nevis 10, un tamlīdzīgi.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro?	...	2021	2022	2023		...
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m³)		894	1184	985		
Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m³)		9326	11260			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	Tīrs dzeramais ūdens ir pieejams 5 ūdens automātos (cool touch) un jebkurā ūdens krānā, jo skolas ūdens analīzes atbilst dzeramajam ūdenim pateicoties tam, ka ir uzstādīti papildus filtri. Skolā ir autonomas dziļurbums, no kura skolai tiek ņemts ūdens. Ūdens krāns ir pieejams gandrīz katrā klases telpā. Lielākajā daļā tualetu uzstādīti "taupīgie" ūdens regulatori ar 2 stāvokļiem. Ir jaucējtipa ūdens krāni, kas ir ar ekonomiskāki. Pie ūdenskrāniem ir izvietotas atgādnas par ūdens taupīšanu. Pārsvarā pēc ūdens lietošanas krāni tiek aizgriezti. Skolas tehniskie darbinieki regulāri novērš krānu un citu ar ūdeni saistīto iekārtu bojājumus.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Ne visi skolēni aizgriež krānus pēc lietošanas. Trūkst izpratnes par ūdens attīrīšanas iekārtām.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Regulāri atgādināt skolēniem par ūdens taupīšanu atjaunojot atgādnas tualetēs un klašu telpās pie ūdens krāniem. Ieteikt klasēm organizēt ekskursijas uz tuvākajām ūdens attīrīšanas iekārtām. Rīkot aktivitātes Ūdens dienā.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Ir svarīgi arī izglītēt visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kuri no šiem tev šķiet svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi? (iespējams atzīmēt vairākus variantus)

- Jāaudzē pārtika pašam
- Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti
- Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti
- Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums
- Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona
- Jāsamazina rūpnieciski audzētas gaļas, olu, piena patēriņš
- Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās
- Jāsamazina produktu patēriņš, kas satur palmu eļļu

Vai piekrīti, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?

- jā, var būt pat lētāka	- nē, ir dārgāka	- neesmu drošs
Kā, tavuprāt, bioloģiski audzēta pārtika atšķiras no parastās?		
Vai tu ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa?		
- nē	- ļoti maz	- jā, diezgan daudz
- nezinu, kuros ir palmu eļļa		
Vai, ēdot skolas ēdnīcā, tu apēd visu porciju?		
- Vienmēr	- Vairumā gadījumu	- Dažreiz
- Retos gadījumos		
- Nekad		
Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev garšo vislabāk? (nosauc 3)		
Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev negaršo? (nosauc 3)		
Vai tev patīk gatavot ēst?		
- jā	- nē	- Īsti neprotu neko gatavot
Vai zini produktus, kas ir videi ļoti draudzīgi – tiem ir maza ietekme uz klimata pārmaiņām un dabu, nepieciešams maz resursu (ūdens, enerģijas, zemes platības u. c.), lai tos saražotu?		
- jā	- nē	- neesmu drošs
Kas ir šie produkti?		
Vai tu vēlētos piedalīties pasākumā, kur mācās gatavot videi draudzīgus ēdienus vai naškus?		
- Jā, ja tas notiktu skolā - Jā, ja tas notiktu ārpus skolas (piemēram, ekskursijas laikā) - Nē, tas neliekas interesanti		

4. Jautājumi vecākiem

Aptaujājot vecākus, iesakām izmantot Ekoskolu anketu pārtikas patēriņa paradumu noskaidrošanai mājāsaimniecībā. Šeit pievienojiet galvenos secinājumus. Anketa atrodama šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:

- 1) *Izvērtējums_mājsaimniecības.doc*
- 2) *Izvērtējums_mājsaimniecības_9_jaut_tabula.doc*
- 3) *Ģimenes_anketu_apkopošanas_modelis.doc*

5. Pētījums

1. Izmantojiet projekta “Ēdam atbildīgi” anketas, lai izpētītu skolas ēdnīcas un kafejnīcas/pārtikas automātu (ja ir) atbilstību atbildīgā pārtikas patēriņa principiem. Anketa atrodama šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:
  - a. *Izvērtējuma_ievads.doc*
  - b. *Izvērtējums_ēdnīca_obl.doc*
  - c. *Izvērtējums_kafejnīca_automāti.doc*,
  - d. papildus var izmantot *Izvērtējums_ēdnīca_izv.doc*
2. Noskaidrojiet, cik daudz veģetāriešu un vegānu ir skolas kolektīvā. Vai un ko viņi ēd skolas ēdnīcā? Vai skolas ēdnīcas piedāvājums cilvēkiem, kuri neēd gaļu vai vispār nelieto uzturā dzīvnieku izcelsmes produktus, ir pārdomāts un sabalansēts? Kādi produkti vai ēdieni būtu jāiekļauj skolas ēdienkartē, lai apmierinātu veģetāriešu un vegānu vajadzības?

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

*Darba lapa pārtikas atkritumu izpētei skolā: <https://ej.uz/partikas-atkritumi1>

	Gads					
Kas jānoskaidro						...
Izmestās pārtikas daudzums gadā, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)						
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar pārtikas tēmu?</i>	Pie ēdnīcas un skolas mājas lapā ir iespēja iepazīties ar katras dienas ēdienkarti un tās sastāvu. Ir diezgan maz pārtikas atkritumu. Tiek rīkotas aptaujas, kurās skolēniem ir iespēja izteikt vēlmes par ēdienu izvēli un savus ieteikumus. Dizaina un tehnoloģiju stundās skolotāji lielu uzmanību velta veselīga, videi draudzīga ēdiena pagatavošanai
<i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i>	Vajadzētu dot iespēju skolēniem pašiem skolas ēdnīcā normēt savu porcijas lielumu. Mazs piedāvājums veģetārajām pusdienām. Trūkst sadarbība ar vietējiem ražotājiem. Diezgan zema atsaucība no ēdināšanas uzņēmuma pārstāvjiem.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Vērsties ar ieteikumiem pie ēdnīcas darbiniekiem. Rosināt skolēnus audzēt dažādus veselīgus garšaugus, ko izmantot dizaina un tehnoloģiju stundās ēdienu gatavošanai.

Vide un veselība

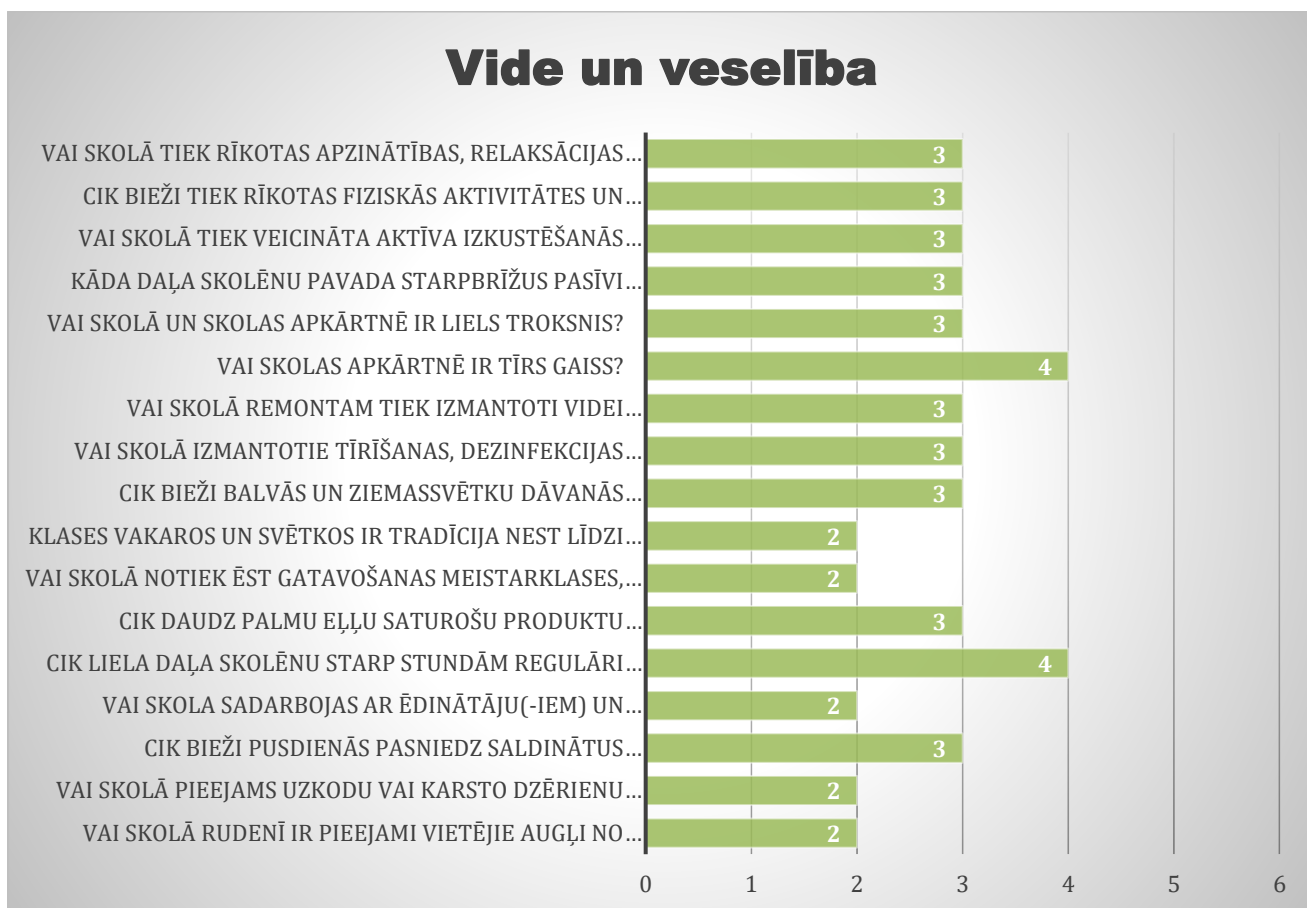
1. Ievads tēmā

Laikā, kad patēriņcības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, kas palīdz iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai varētu dzīvot labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Nosauc 2 rīcības, kas ir gan veselībai, gan videi draudzīgas!

Cik bieži tu ēd konfektes, cepumus, čipsus vai citus rūpnieciski ražotus našķus?

- Katru dienu   - Gandrīz katru dienu   - Vienu reizi nedēļā   - 1 līdz 2 reizes mēnesī   - Ļoti reti

Cik bieži tu dzer limonādes vai citus saldus dzērienus?

- Katru dienu   - Gandrīz katru dienu   - Vienu reizi nedēļā   - 1–2 reizes mēnesī   - Ļoti reti

Kā tu visbiežāk pavadi laiku starpbrīžos?

- Vairāk pasīvi (piemēram, sēžu, lasu, runājos ar draugiem, spēlēju spēles tālrunī u. c.)
- Vairāk aktīvi (piemēram, pastaigājos, spēlēju bumbu vai citas aktīvas spēles)
- Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi

Vai tev patīk pavadīt brīvo laiku ārā, brīvā dabā?

- Jā   - Dažreiz   - Nē, vislabāk man patīk atrasties telpās

Uzraksti, kas, tavuprāt, ir ekomarkējums!

Atzīmē visus simbolus, kuri ir ekomarkējums!

4. Jautājumi vecākiem

Kā jūs ģimenē **visbiežāk** pavadāt brīvo laiku kopā ar bērniem?

- Pasīvi (piemēram, spēlējot galda spēles, skatoties filmas/TV u. c.)
- Aktīvi (piemēram, ejot pastaigās, braucot ar velosipēdiem, sportojot u. c.)
- Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi

Pārvietošanās kājām vai ar velosipēdu ir ne tikai veselībai, bet arī videi draudzīga.

Cik bieži jūs pārvieņojaties kājām vai ar velosipēdu, nevis mehanizētajiem transportlīdzekļiem?

- Vienmēr   - Vairumā gadījumu   - Dažreiz   - Reti

Rūpnieciski ražota pārtika ir viens no galvenajiem liekā svara un vides problēmu cēloņiem.

Vai ikdienā pievēršat uzmanību tam, lai uzturs ģimenē būtu videi un veselībai draudzīgs?

- Nepievēršam lielu uzmanību
- Sekoju, lai būtu veselīgs (vairāk augļu un dārzeņu, mazāk cukura u. tml.)
- Sekoju, lai būtu videi draudzīgs (vairāk sezonālu un vietējo, bioloģiski sertificētu produktu, mazāk rūpnieciski ražotas gaļas, palmu eļļu saturošu produktu u. tml.)
- Ir svarīgi, lai būtu gan veselīgs, gan videi draudzīgs

Atpūta dabā palīdz uzlabot ne tikai fizisko, bet arī garīgo veselību, kā arī veicina interesi par dabas vērtībām.

Cik bieži jūsu ģimene dodas pārgājienos, apmeklē dabas parkus vai takas vai vienkārši atpūšas dabā?

- Ļoti bieži un visos gadalaikos
- Bieži, bet pārsvarā siltajā laikā
- Dažreiz
- Reti
- Nekad

Ekomarķējums ir simbols uz ekoloģiski sertificēta produkta iepakojuma, **kas garantē**, ka tas ir ražots no dabai draudzīgiem izejmateriāliem un ar videi nekaitīgām ražošanas metodēm. Produkti ar ekomarķējumu nedrīkst saturēt videi un veselībai kaitīgas izejvielas.

Atzīmējiet visus simbolus, kuri ir ekomarķējums!

5. Pētījums

1. Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet informāciju par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiat iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.
2. Veiciet pētījumu par skolēnu fiziskām aktivitātēm, esot skolā. Šim nolūkam varat izmantot novērojumu metodi, aptauju, fitnesa aproces vai viedtālruņus ar soļu skaitīšanas funkciju. Novērtējiet, vai skolēni starpbrīžos pietiekami daudz izkustas. Papildus varat noskaidrot, kādā veidā skolēni ierodas skolā un dodas mājup (kājām, ar velosipēdu, automašīnu vai tml.) un vai tas pozitīvi ietekmē viņu fizisko aktivitāšu līmeni.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2022	2023			
Skolēni, kuri starpbrīžos brīvo laiku pavada aktīvi, (%)		36	37			
Skolēni, kuri zina, kas ir ekomarķējums, (%)		10	15			
Skolēni, kuri atpazīst ekomarķējuma simbolus, (%)		22	24			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	Skolā ir aktīva sporta dzīve. Siltajā periodā daudzas nodarbības notiek ārā skolas stadionā. Daudzi skolēni piedalās ārpus stundu sporta nodarbībās. Sākumskolas skolēniem ir peldēšanas stundas. Sākumskolas skolēniem starpbrīžos un pagarinātāja dienas grupā ir iespēja aktīvi izkustēties organizējot rotaļas un spēles. Tā kā skola atrodas ārpus apdzīvotām vietām, meža malā un no lielceļa to norobežo apstādījumi, tad apkārtnē ir diezgan tīrs gaiss, līdz ar to daudzu priekšmetu skolotāji izmanto skolas āra teritoriju stundu norisei.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Skolā ir našķu un karsto saldināto dzērienu automāts. Daļa skolēnu piekopj pasīvu dzīves veidu. Skolēniem joprojām trūkst zināšanas par ekomarķējumu, kaut gan nedaudz tas ir uzlabojies.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Aicināt pavasarī skolēnus braukt uz skolu ar velosipēdu vai nākt kājām. Lūgt "Zaļās klases"lektorei pastāstīt par ekomarķējumu

Skolas vide un apkārtnē

1. Ievads tēmā

Viens no labākajiem veidiem, kā uzlabot skolēnu labsajūtu mācību laikā, ir pēc iespējas biežāk iziet ārpus telpām un izmantot skolas apkārtni un tuvumā esošās dabas vērtības mācībās, pasākumos un atpūtā. Skolas var mācīties no dabas, kur katra brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas pēc iespējas vairāk jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Vai tev ir svarīgi, ka skolas telpās un ārpus tām ir daudz augu?

- Jā   - Nē, citas lietas ir svarīgākas   - Nezinu

Vai tev patīk mācīties ārā?

- Jā   - Nē   - Dažreiz

Cik bieži tu starpbrīžos vai pēc stundām pavadi laiku skolas pagalmā?

- Vienmēr   - Vairumā gadījumu   - Dažreiz   - Retos gadījumos   - Nekad

4. Jautājumi vecākiem

Kādi, jūsaprāt, varētu būt ieguvumi no mācībām ārpus telpām?

Vai jūs vēlētos, ka vairāk mācību stundu mūsu skolā norisinās ārpus telpām?

- Jā, noteikti   - Drīzāk jā   - Nezinu   - Drīzāk nē   - Noteikti nē

Vai, jūsaprāt, mūsu skolas apkārtnē veicina bērniem vēlmi pavadīt laiku ārā?

- Jā, noteikti
- Jā, bet nepieciešami nelieli uzlabojumi
- Nē, nepieciešami lieli uzlabojumi
- Nezinu

Kas, jūsaprāt, nepieciešams mūsu skolas apkārtnē, lai mudinātu bērnus vairāk laika pavadīt ārā mācībās vai atpūtā? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Vairāk koku, apstādījumu, zālāju
- Vairāk dabisku teritoriju, kur vērot dabu (piem., atsevišķs laukums, kur ir nepļauts zāliens)
- Informatīvi stendi, kas ļauj uzzināt par apkārtnes augiem un dzīvniekiem
- Vieta, kur bērniem audzēt dārzeņus vai citus augus
- Vairāk soliņu atpūtai
- Vietas, kur vadīt mācību stundas ārā
- Aktivitāšu laukumi, kur droši kāpelēt, lēkāt, šūpoties
- Vietas, kur spēlēt bumbu
- Āra treniņi
- Skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi
- Cits _____

5. Pētījums

1. Veiciet pētījumu par skolēnu brīvā laika pavadīšanu ārā, skolas apkārtnē. Cik bieži un cik daudz laika skolēni pavada ārā? Kādas vecuma grupas to dara biežāk? Ko skolēni dara ārā (pastaigājas, sēž, spēlē bumbu u. c.)? Noskaidrojiet, kas motivētu skolēnus vairāk laika pavadīt ārā, skolas apkārtnē. Padomājiet, kas nepieciešams, lai ārā pavadīto laiku varētu padarīt kvalitatīvāku un videi un veselībai draudzīgāku.
2. Izpētiet dabas vērtības tuvējā apkārtnē un izstrādāiet “zaļo pārgājienu” maršrutus. Paši izstaigājiet maršrutus, veidojiet kartes un dažādu dabas objektu aprakstus. Ieteicams ar pētījuma rezultātiem iepazīstināt vietējo pašvaldību, lai popularizētu izstrādāto maršrutu plašākā sabiedrībā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2021/22	2022/23	2023/24		...
Ārā vadītās mācību stundas 1. semestrī (skaits)		113	134			
Ārā vadītās mācību stundas 2. semestrī (skaits)		124	139			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar skolas apkārtni un tās izmantošanu?</i>	Skolas apstādījumus veido daudz dažādi koki un krūmi. Lielu apkārtnes teritoriju aizņem zālāji. Ir daudz dekoratīvu lakstaugu puķu kastēs. Skolas iekštelpas ir apzaļumotas, augi labā stāvoklī. Daudzu priekšmetu skolotāji stundas var organizēt apstādījumu teritorijā, jo ir ierīkoti arī soliņi. Skolas stadiona teritorijā ir iespēja kāpelēt, spēlēt bumbu. 1-2 reizes gadā tiek rīkotas nodarbības “Zaļajā klasē” Ulbrokas pērlē, uz kuru skolēni dodas ar kājām (turp un atpakaļ ~1h), tādējādi iepazīstot arī tuvāko apkārtni.
<i>Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtnē nepieciešami uzlabojumi?</i>	Trūkst informācijas par skolas apkārtnē augošajiem augiem. Daži skolēni bojā telpaugus.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Sadarbībā ar bioloģijas un dabaszinību skolotājiem izveidot plāksnītes ar augu nosaukumiem un izvietot tās skolas teritorijā. Pievērst lielāku uzmanību skolas telpās esošajiem augiem un to „labsajūtai”. Rīkot aktivitātes, kurās aicinātu skolēnus pavairot telpaugus un tos nest uz skolu, kā arī piedalīties bojāto telpaugu “reanimācijā”.

Mežs

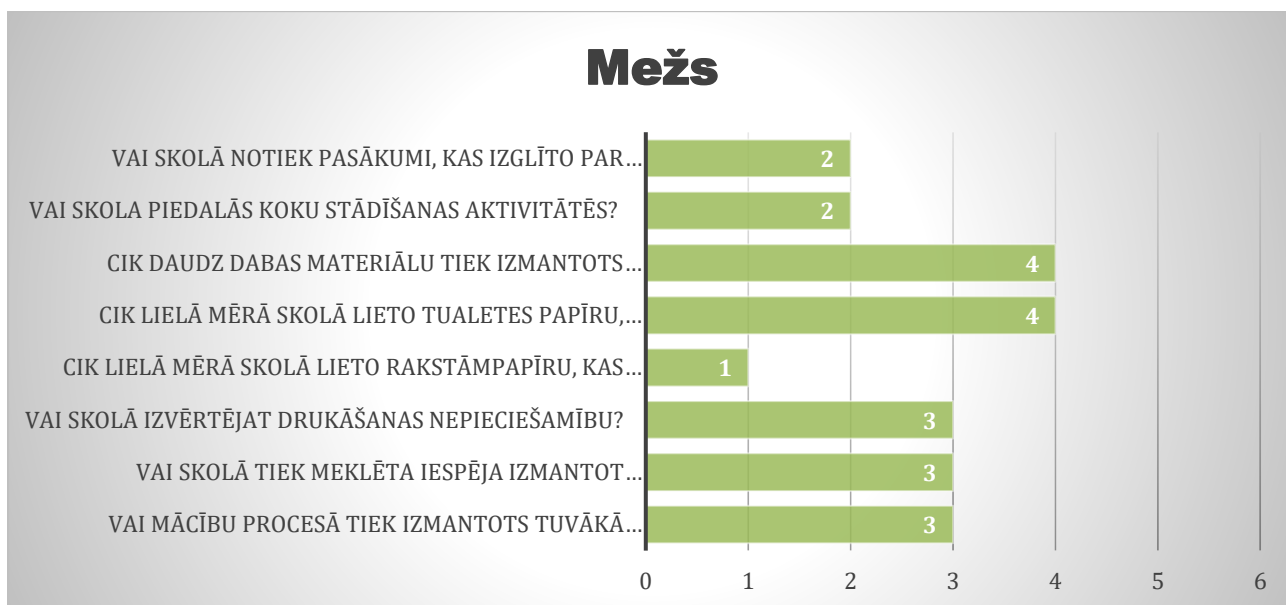
1. Ievads tēmā

Nedrīkst aizmirst, ka aptuveni pusi Latvijas teritorijas klāj meži un tiem ir būtiska loma dabā, cilvēku dzīvē un valsts ekonomikā. Tādēļ skolas uzdevums ir veidot izpratni par meža lomu dabā un cilvēku dzīvē, kā arī mudināt rīkoties atbildīgi, saudzējot dabas vērtības, daudzveidību un meža resursus.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kā tev šķiet, cik lielu daļu Latvijas teritorijas klāj meži?

- a. Apmēram pusi
- b. Daudz vairāk nekā pusi
- c. Daudz mazāk kā pusi

Cik bieži tu **ar klasi** dodies pastaigāties, atpūsties vai mācīties mežā?

- Vismaz reizi nedēļā   - Dažas reizes mēnesī   - Dažas reizes gadā   - Ļoti reti

Cik bieži tu **ar ģimeni** dodies pastaigāties, atpūsties mežā vai uzzināt kaut ko jaunu par to?

- Gandrīz katru dienu   - Dažas reizes mēnesī   - Dažas reizes gadā   - Ļoti reti

Kādas rīcības, tavuprāt, palīdz aizsargāt un taupīt meža resursus – gan Latvijā, gan pasaulē? (ieraksti dažas rīcības)

4. Jautājumi vecākiem

Cik bieži jūs ar ģimeni dodaties pastaigāties vai atpūsties mežā?

- Gandrīz katru dienu   - Dažas reizes mēnesī   - Dažas reizes gadā   - Ļoti reti

Kā jūs parasti rīkojaties, ja ieraugāt mežā atkritumus?

- Ziņoju, izmantojot lietotni "Vides SOS"
- Ziņoju meža īpašniekam vai pašvaldībai
- Salasu atkritumus un izmetu tam, paredzētā vietā
- Nedaru neko
- Cits _____

Vai mājās pievēršat uzmanību tam, lai atbildīgi lietotu meža resursus? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Nepievēršam uzmanību
- Iegādājamies papīru ar FSC sertifikātu
- Iegādājamies koka mēbeles ar FSC sertifikātu
- Lietojam papīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Lietojam tualetes papīru, papīra dvieļus vai salvetes, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Taupīgi lietojam papīru (piemēram, izmantojam abas puses, lieki nedrukājam)
- Nelietojam vai maz lietojam produktus, kas veicina lietus mežu izciršanu (piemēram, produktus, kas satur palmu eļļu)
- Ziedojam vai iesaistāmies nevalstiskās organizācijās, kas rūpējas par meža aizsardzību
- Cits _____

5. Pētījums

1. Sadarbojoties ar ekspertiem, piemēram, no Pasaules dabas fonda, Latvijas dabas fonda, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Dabas aizsardzības pārvaldes u. c., izpētiet, vai tuvumā esošam mežam piemīt bioloģiski vērtīgām mežaudzēm raksturīgi elementi. Noskaidrojiet, kāpēc mežā bioloģiskā daudzveidība ir vajadzīga, kas to ietekmē un ko varētu darīt, lai to saglabātu. Izziņas procesā jums var noderēt šie materiāli: ej.uz/bio-mezaudzes un ej.uz/meza-daudzveid
2. Izpētiet, kā meža ekosistēmu ietekmē kailcirtes, kādām pārmaiņām tiek pakļauta meža ekosistēma, kādas ir alternatīvas videi draudzīgas meža apsaimniekošanas metodes, piemēram, izlases cirtes. Atrodiet labās prakses piemērus jūsu skolas tuvumā vai vispār Latvijā. Izziņas procesā jums var noderēt: <https://lv-pdf.panda.org/virzieni/mezs/> Turpat atradīsiet arī citas idejas pētījumiem un vērtīgus materiālus.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	...					...
Papīra* patēriņš oktobrī, (kg)						
Papīra* patēriņš gadā, (kg)						

* šeit domāts – kopēšanai, drukāšanai un rakstīšanai paredzētais papīrs

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar meža tēmu?</i>	Pie skolas ir mežs, kuru izmanto mācību procesā, it īpaši dabaszinību un bioloģijas skolotāji. Skolā diezgan daudz izmanto tualetes papīru un papīra dvieļus, kas ir gatavoti no makulatūras. Telpu dekoru un mācību materiālu veidošanai daudz tiek izmantoti dabas materiāli, kurus var savākt blakus esošajā mežā. Lielākajā daļā gadījumu papīrs tiek apdrukāts no abām pusēm. Tiek veidoti dekori no makulatūrā nodotajām avīzēm, žurnāliem un grāmatām.
<i>Kuros jautājumos meža tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	Vajadzētu vismaz daļu rakstāmpapīra iegādāties ražotu no otreizpārstrādātām šķiedrām. Maz piedalāties koku stādīšanā.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Rosināt skolas vadību par rakstāmpapīra no otreizpārstrādātām šķiedrām iegādi. Organizēt piedalīšanos meža stādīšanā.

Bioloģiskā daudzveidība

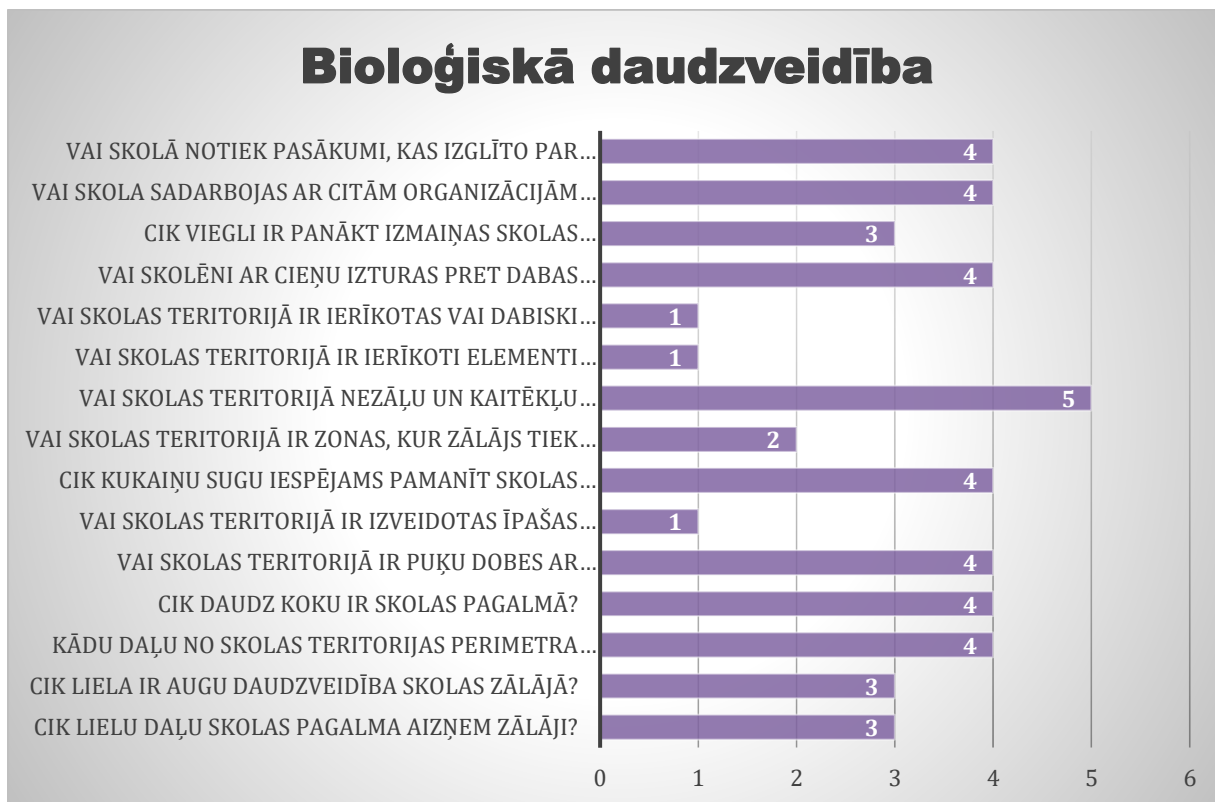
1. Ievads tēmā

Bieži skolas apkārtnē var atrast dažādas dzīvotnes un ekosistēmas, kas var kalpot par labu pamatu cilvēku un dabas attiecību izzināšanai ārpus klases. Iepazīstināšana ar dabu var radīt jauniešiem tālāku interesi par dabas vērtībām un personisku vēlmi palīdzēt aizsargāt dabu no neapdomīgas rīcības.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Aptauja bija anonīma. Tajā piedalījās 57 skolēni no 4.- 12. klasei.

Uzraksti, kas, tavuprāt, ir bioloģiskā daudzveidība!

Bioloģiskā daudzveidība ir dzīvnieku un augu daudzveidība.
Dzīvo būtnu daudzveidība.
Nezinu
Cik dažāda ir mūsu eko padome
Kad viss aug.
Bioloģiskā daudzveidība ir dzīvnieki un augi to vairošanās
Bioloģiskā daudzveidība ir augi, dzīvnieki.
Bioloģiskā daudzveidība ir tad, kad dažādas sugas nāk no vienas dzīvo būtnu sugas.
Manuprāt, bioloģiskā daudzveidība ir augu vai dzīvnieku skaits, cik daudz palikušas sugas pāri.
Apdraudētu augu vairošanās.
Daudz šķirnes
Vairāku sugu sadzīvošana kopā vai plašs sugu skaits un veidi.
Manuprāt, bioloģiskā daudzveidība ir dažādi dzīvības varianti līmeņos.
Daudz sugu kas mijiedarbojas
Manuprāt, bioloģiskā daudzveidība ir dzīvo organismu formu dažādība visās vidēs.
Visādas augu , dzīvnieku , kukaiņu un citu dzīvo būtnu sugu daudzveidība
Manuprāt dabas daudzveidība ir tas cik daba ir dažāda
Dzīvo būtnu daudzveidība.
Kad kaut kas dabiski vairojas.
Dažādas augu, dzīvnieku sugas.
Dabas organismu vairošanās bez cilvēku palīdzības
Sugu daudzums konkrētajā laukumā.
Pēc manām domām bioloģiskā daudzveidība ir dabas ekosistēma.
Dabas nepiesārņošana.
Kad Daudz Augi
Bioloģiskā daudzveidība ir piemēram kad tev ir jāsargā dabā no atkritumiem un visādiem piemēslojumiem.
Bioloģiskā daudzveidība ir visu dzīvības formu variācija jebkurā bioloģiskās organizācijas līmenī.
Bioloģiskā daudzveidība ir par augiem un dzīvniekiem
Bioloģiskā dzīve ir dabas dzīve
Kaut kas veselīgas kas palīdz dabai
Daudz dzīvi organismi, sasīti ar ekoloģiju
Dažādu sugu daudzums ekosistēmā
Visu dzīvības formu variācija jebkurā bioloģiskās organizācijas līmenī.
Augi, koki, dzīvnieki, putni
Augu, putnu, dzīvnieku sugu dažādība
Augu un dzīvnieku dažādība.
Visas dzīvās būtnes(augi, dzīvnieki utt), kas abzdīvo zemi
Bioloģiskā daudzveidība ir kad ir daudz laikapstākļu
Visāda veida partika

Nosauc trīs rīcības, kas, tavuprāt, samazina augu, putnu, dzīvnieku bioloģisko daudzveidību?

Jaunu ēku celšana, izmantojot daudz resursus ,piesārņojot.
Medības...
Piesārņota daba, meža izciršana, dzīvnieku galināšana
Dabas piesārņojums, mašīnas dūmi, katru gadu daudz izmesta apģērba.
Nocērtot kokus Aizskarot dzīvniekus Nestādot augus
Aizskarot dzīvniekus Nozāgēt kokus Nestādot augus
Cilvēki, piesārņojums, dzīvnieku teritorijas atņemšana.
Mežu ugunsgrābi, meža izciršana un atkritumu nesavākšana.
Nezinu
Medniekiem vajag konkrētu mēnesi kad medīt un apliecināt.
Atlaist selekcionārus. atstāt visu tā kā tas ir. beigt selekcionēt šķirnes.
Ekosistēmu mainīšana vai zudīšana (mežu izciršana, ūdentilpju mainīšana), visāda veida dabas piesārņošana un svešu sugu ieviešana.
1. Cilvēki izmetot atkritumus to nepieciešamo vietā. 2. Klimatam mainoties. 3. Sugām izūdot.
Malumedības, atkritumu izmešana dabā, maluzvejniecība
1. Dabas piesārņošana. 2. Dzīvnieku neatļautās medības. 3. Zivju zvejošana, kad tās nārsto.
Industriālā attīstība
Dabas piesārņošana ,koku izciršana , mežu dedzināšana
Izciršana, atkritumu izmētāšana un nelabo gāzu izvadīšana
Dabas piesārņošana, globālā sasilšana un to neievērošana jeb cilvēces sniegts atbalsts
Fabrikas, paliek silti
Nepipēt, neizmantojot daudz plastmasu, nemest uz zemes, bet atkritumu tvērnē.
Plastmas,pudeles,papīri.
Dabas piesārņošana, gāzes, benzīna un elektro mašīnas.
Gruži, slikts gaiss, koku ciršana
Lapsas,cilvēki,mašīnas
Būvniecības, rūpnīcas dūmi, ugunsgrābi.
Antropogēnie, Abiotiskie, Biotiskie.
Medības, bradāšana pa dārziem, piem. Rundāles pils dārziem, 3. nezinu.
Mēslojot visu
Mednieki, koku cirtēji un cilvēki, kas met miskasti dabā.
Rūpnīcas,mašīnas,atkritumi
Mēs jo mēs nesaprotam cik ir dārga ir pasaule
Atkritumu izmešana dabā, indīgu šķidrumu liešana dabā,
Piesārņojumi dabā Augu plēšana un bojāšana Pašmāju maisiņu izmantošana
Nepiesārņot dabu ,stādīt vairāk augus un nededzināt mežus.
Rūpnīcas, automašīna, atkritumu
Mežu izciršana, piesārņošana, rūpnieciskās darbības
Mest dabā atkritumus
Nē piesārņot dabu Ne cirst ārā kokus Dot ēst suņiem kaķiem kuriem nav mājas
Dabas piesārņošana, mežu izciršana
Klimata izmaiņas,dabas piesārņošana,
Piesārņojums, medības, ēku būvēšana.
Atkritumi,gaiss piesārņojums, pārmērīga lauksaimniecība.
Ģenētiskā daudzveidība Sugu daudzveidība Ekosistēmu daudzveidība.
1.kad cilvēki met zemē atkritumus 2. Kad cilvēki dara pāri dzīvajām būtnēm 3.kad nesaudzē dabu.
Braukšana ar mašīnu, kautkā veidošana fabrikās, Dzīvnieku galināšana
Ķīmiskie atkritumi

Mini trīs veidus, kā mēs, tavuprāt, varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību!

Šķirot atkritumus, mazāk pirkto produktus ar plastmasu, nepīpēt.
Nezinu.
Šķirot atkritumus
Novietot vairāk miskastes
Šķirot atkritumus, vairāk braukt ar riteņiem vai iet ar kājām, rūpēties par apģērbu lai tas ātri nesabojājas.
Nepiesārņot dabu Veicināt zaļāku vidi Palīdzēt dzīvniekiem
Nepiesārņot dabu Necērst kokus Palīdzēt augiem un dzīvniekiem
Samazināt piesārņojumu, palielināt rezervju skaitu, cīnīties ar malumedniekiem.
Savākt aiz sevis miskasti, un piedalīties talkās.
Šķirot
Neiznīcināt pļavas, nepiesārņot neko, pieņemt tos zoodārzā.
Nepiemēslojot braukt ar riteņiem šķirot atkritumus.
Stādīt vietējos augus, iznīdējot invazīvas sugas, vērojot un monitorējot apkārtni.
1. Saprato, ka ja mēs nepalīdzēsim dabai mēs zaudēsim dabas daudzveidību. 2. Iesaistoties, palīdzot sakopt dabu utt. 3. Nepiesārņojot to ar atkritumiem un citiem gružiem.
Stādīt kokus, izprast augus un dzīvniekus, medības (tikai ar izpratni par vidi)
1. Stādīt kokus un krūmus. 2. Barot putnus. 3. Šķirot atkritumus un nepiesārņot dabu.
Industriālā sabotāža
Šķirot atkritumus laukumā
Nepiesārņot to, neizcirst tik daudz kokus/mežus, rūpēties par ievainotiem dzīvniekiem
Kopt to, stādīt vajadzīgos augus un nemest atkritumus tajā.
Mēs varam stādīt jaunaugušos kociņus, stādus un ieaicināt citus!
Mazāk cirst kokus, stādīt kokus, netaisīt jaunas fabrikas
Mazāk pirkto plastmasu, šķirot atkritumus, vairāk iet ar kājām.
Kopjot to. Piedalīties talkas dienām. Šķirot atkritumus.
Beidzam piesārņot dabu, beigt smēķēt/vapot un vienmēr piedalīties Lielajā Talkā
Savākt gružus, iestādīt kokus, šķirot
Neraut ārā puķes no zemes Stādīt vairāk puķes Vākt atkritumus pēc sevis un citiem
Uztaisīt mazu dīķi ar zivīm un ūdenskritumu, putnu barotavas vairāk koku un augu (varbūt pat augļu kokus un krūmus).
Palīdzēt dzīvniekiem vairoties, aizsargāt tos, veidot tiem mājas.
1.)Talkas 2.)Šķirošana 3.)Stādīšana dažādos augus.
Kopt visu
Beigt lietot daudz plastiku
Stādīt augus, neļaut medniekiem medīt un neļaut mēslot.
Šķirot atkritumus,lietot papīra maisiņus, Apstādināt rūpnīcas no kurām nāk dūmi
Rūpēties par dabu, cienīt dzīvniekus
Savākt atkritumus no dabas, nemest dabā atkritumus, neliet bīstamus šķidrumus mežā.
Mazāk piesārņot dabu, mazāk ražot CO2 un vairāk rūpēties par augiem, putniem, dzīvniekiem un citiem.
Nepiesārņotu dabu Būt zaļāk Izmantot eko maisiņus
Mēs varam vairāk palīdzēt dabai.
Braukt ar riteņiem, nepiemēslojot, aizsargāt aizsargājamās dzīvniekus
Dzīvot zaļāk.
Barot ar labāku pārtiku, lai mazāk jāmet ārā! Veikt skolēnu talkas Sniegt atbalstu speciālām organizācijām
Būt eko
Nē bojāt kokus Netaisīt mājas mežos Par šķirot musuru
Neizmest atkritumus dabā, nerādīt ugunsgrēkus
Šķirot atkritumus,mazāk patērēt enerģiju,braukt ar riteņiem
Stādīt augus, kokus, šķirot atkritumus, braukt vairāk ar riteņiem, skrejriteņiem u.c.
Sadot agus, sadot kokus, jasadabā dabiskās pļavas.
Ekosistēmu daudzveidība. Pēdējos gados izšķir arī ceturto bioloģiskās daudzveidības līmeni — ainavu daudzveidību.
Mest atkritumus miskastē. Saudzēt dabu! Cilvēki nedara pāri dzīvniekiem
Mazāk braukt ar mašīnām, izmantot papīra maisiņus, izmantot otreiz lietojamās materiālus
Kartot mežus, nemest atkritumus,ziema barot putnus.

Kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība? (mini divus iemeslus)

Tā lai dabā būtu barības ķēde.
Patīkamāk būs tur atrasties
Lai būtu vairāk gaisa un skaistāk
Lai pasaule paliek zaļāka un lai palīdzētu dabai.
Lai mūsu daba būtu zaļāka Lai mūsu pagals būtu pilnvērtīgāks
Lai daba skaistāka Lai prieks iet ārā
Tad gaiss pie skolas bērniem būs tīrāks, un skola būs skaistāka - palīdzēsīm dabai Ekoskola.
Tas būs kā indikators ka skolā ir dažādi un augi un tie attīstās.
Skolēnu patīkai, kukaiņu daudzveidībai!
Ekosistēmu saglabāšanai, šo sugu konservācijai.
1. Lai izzinātu augu, kukaiņu daudzveidību. 2. Lai būtu interesanti izpētīt.
Jo kukaiņi apputēksnē augus. Putni tos ēd un pēc tam ar kakām mēslo zemi.
1. Ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība, lai varētu tos pētīt un izanalizēt. 2. Ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība, lai viņi varētu veikt savu lomu.
Tur ir asfalts. Tur nav kam augt, nav ekosistēmu.
Tas ir vajadzīgs, jo tad skolas pagalmā nebūs drūms un uz to būs priekš skatīties kā arī, laimīgu skola arī palīdz bioloģiskajai daudzveidībai.
Lai padarītu to smukāku un veselīgāku
Lai būtu skaisti! Un lai būtu plaša dabas daudzveidība!
Lai skola ir svaigs gaiss, lai būtu laba vide
Lai notiktu barības ķēde.
Lai augi vairotos
Dekoram un lai nebūtu katrā dabaszinību vai citu priekšmetu darbā tā sakot jāčakarējās un visu var izdarīt pie skolas
Lai būtu augi piemēram bites un citi puķēm palīdz augt
Lai skolā būtu jautrāk Un lai skola būtu interesantāk
Skaistāk, labāks gaiss.
Tad skolas pagals izskatās skaistāks. Kukainis apputēkšņo augus.
Lai būtu puķītes
1.)Lai bērni varētu izzināt daudz ko 2.)Popularizēt kukaiņus un augus.
Hm lai tur augtu skaisti koki un puķes
Lai būtu takā dabā ir daudz kukaiņi gan labiem un sliktie un lai pārliecinātu ka skola ir ekoskola.
Lai augi aug un ja ir koki lai elpotu
Ja nebūtu augu tad skola izskatītos drūma un vientuļa bet ja ir augi, kukaiņi un putni tad skola izskatās koša krāsaina un saulaina
Lai skolas ārienes skats būtu patīkamāks un skaistāks. Lai cilvēki zina, ka mēs rūpējamies par kukaiņiem un augiem.
Augi lai skolā būtu svaigs gaiss Bet kukaiņi lai būtu kur dzīvot
Jo tad būtu mūsu skola
Plašāka ekosistēma, ineteresantāk skoleniem
Krāsaināk, popularitāte
Lai palīdzētu dabūt svaigu gaisu
Lai piemēram bites lidotu un būtu medus
Lai augtu zāle un augi
Lai bērni varētu ar tiem iepazīties
Lai papildinātu zināšanas par dabu. Lai mazāk izmantotu mobilās ierīces un ietu vairāk ārā.
Kukaiņi ir ļoti svarīgi barības ķēdes posmā, kukaiņi nodrošina apputēksnēšanu.
Bioloģisko daudzveidību kā „dzīvo organismu formu dažādību jebkurā vidē, ieskaitot sauszemi, jūru un citas ūdens sistēmas, kā arī ekoloģiskos kompleksus, kuru daļa tie ir, tas iekļauj daudzveidību starp sugas indivīdiem, starp sugām un starp ekosistēmām.
Jo mēs esam eko skola. Vairs nezinu.
Lai būtu zeme uzarta, un lai būtu svaigāks gaiss
Ar Viņu palīdzību mēs varam izaudzināt tomātus un gurķus un tt.

Vai tu vēlētos, lai skolas pagalmā būtu lielāka dabas daudzveidība (vairāk vietējo augu, kukaiņu un putnu)?

- Jā 43
- Nē, jau šobrīd ir pietiekami liela 7
- Nezinu 7

Vai tev patīk pētīt augus vai vērot dzīvniekus dabā?

● Jā	26
● Dažreiz	20
● Nē, tas nešķiet interesanti	11

3. Jautājumi vecākiem

Aptauja bija anonīma. Tajā piedalījās 156 skolēnu vecāki.

Šajā aptaujā pirmie divi jautājumi ir no Eurobarometra pētījuma [“Eiropiešu attieksme pret biodaudzveidību”](#), 2019.

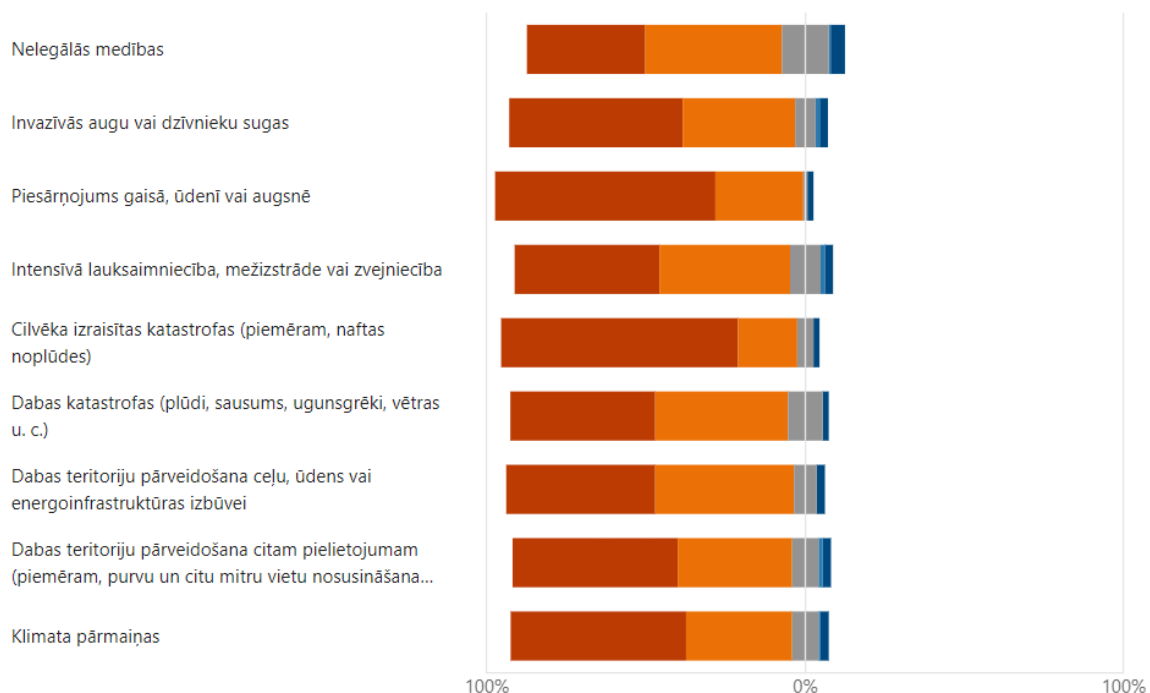
Vai esat dzirdējis(-usi) terminu “bioloģiskā daudzveidība”?

● Esmu dzirdējis(-usi) un zinu, ko t...	104
● Esmu dzirdējis(-usi), bet nezinu, ...	29
● Neesmu dzirdējis(-usi)	15
● Neesmu drošs(-a)	8

Cik lielā mērā, jūsuprāt, minētie faktori apdraud bioloģisko daudzveidību?

■ Lielā mērā   ■ Diezgan daudz   ■ Nedaudz   ■ Nemaz   ■ Nezinu

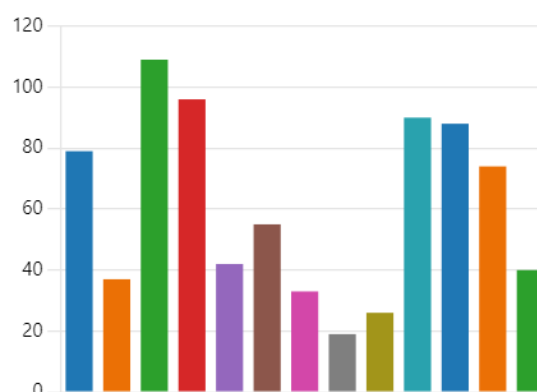
Vai, jūsuprāt, mūsu skolas apkārtnē ir sastopama liela augu, kukaiņu un putnu daudzveidība?

● Jā, noteikti	43
● Jā, bet varētu būt lielāka	75
● Nē, maza daudzveidība	20
● Nezinu	18

Atzīmējiet, kurus no bioloģisko daudzveidību veicinošiem elementiem jūs vēlētos redzēt mūsu skolas apkārtnē? (iespējamās vairākas atbildes)

● Vairāk koku	79
● Dzīvžogus	37
● Ziedošus krūmus	109
● Puķudobes ar vietējo sugu augi...	96
● Nepļautas zāles laukumā (neliel...	42
● Kukaiņu viesnīcu	55
● Eziņu migas	33
● Balķīšu krāvumu	19
● Akmeņu krāvumu	26
● Putnu būrus	90
● Putnu barotavu	88
● Dzirdinātavu putniem	74
● Visus iepriekš minētos	40

5. Pētījums

1. Izmantojot materiālus no projekta "[Lielās augu medības](http://ej.uz/dzivotnu-kartesana)" (ej.uz/dzivotnu-kartesana), veiciet dzīvotņu kartēšanu savas skolas pagalmā. Izdariet secinājumus par sugu daudzveidību un sastopamības biežumu.
2. Izpētiet pārtikas audzēšanas saikni ar bioloģisko daudzveidību. Kāda veida saimniekošanas metodes palielina un kāda veida metodes samazina bioloģisko daudzveidību. Izziņas procesā jums varētu noderēt nodarbības apraksts, kas atrodams šeit: ej.uz/audze-brivi

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2022	2023			...
Skolēni, kuri zina, kas ir bioloģiskā daudzveidība (%)		20	29			
Skolēni, kuri var nosaukt 2 pamatotus iemeslus, kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība (%)		41	45			

Skolēni, kuri var nosaukt 2 veidus, kā mēs varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību (%)		62	68			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar bioloģiskās daudzveidības tēmu?</i>	Skolas apkārtnē ir pietiekami liela bioloģiskā daudzveidība. Skolas pagalmā ir plašs, tajā ir zāliens un koki. Ceļu norobežo apstādījumi. Var novērot dažādu sugu kukaiņus. Pie skolas ir mežs, grāvis. Netālu no skolas ir mini zoo „Brieži”, Ulbrokas ezers, Piķurga, Līgo parks. To var izmantot āra stundām un mācību ekskursijām bioloģiskās daudzveidības iepazīšanai. Netiek izmantoti ķīmiskie līdzekļi kaitēkļu apkarošanai. Notiek sadarbība ar “Zaļo klasi” un “Getliņi”, kas piedāvā lekcijas un ekskursijas.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Trūkst cilvēku radītu elementu putnu un kukaiņu piesaistīšanai. Daudziem skolēniem trūkst teorētisko zināšanu par bioloģiskās daudzveidības tēmām, ko pierāda aptaujas atbildes.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Sadarbībā ar mājturības un tehnoloģiju skolotājiem veidot putnu būrus un kukaiņu māju. Turpināt sadarbību ar “Zaļo klasi”.

Klimata pārmaiņas

1. Ievads tēmā

Mūsdienās gandrīz jebkura rīcība rada papildus CO₂ – braucot ar autobusu sadedzinām degvielu, ieslēdzot klasē gaismu tiek sadedzināta gāze Rīgas TEC, bet, ēdot pusdienas, veicinām lauksaimniecības mēslojuma ražošanu, kam arī izmanto fosilos resursus. Nevaram visās jomās uzreiz ieviest tīrākas tehnoloģijas, bet mēs vienmēr varam samazināt tās rīcības, kas piesārņojumu rada lieki – varam radīt mazāk atkritumu, ēst mazāk dzīvnieku produktus un vairāk augu produktu, vairāk braukt ar velosipēdu un iet kājām, taupīt elektrību un ziemā – siltumu.

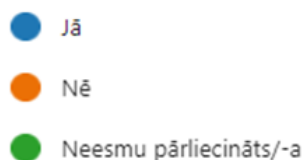
2. Skolas izvērtējums

Klimata ietekmju situāciju raksturo skolas izvērtējuma dati enerģijas, transporta un pārtikas tēmās.

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

2022./2023.m.g. tika rīkota aptauja. Aptauja bija anonīma. Tajā piedalījās 39 skolēni no 7.-12. klasei.

Vai tu zini, kas ir klimata pārmaiņas?

Nosauca dažus cēloņus, kas, tavuprāt, izraisa klimata pārmaiņas!

Plastmasa, atkritumi.		
Daudz elpošana		
Atkritumi, gaisa piesārņojums.		
Cilvēki, laikapstākļi, dzīvnieki		
Cilvēku neapdomība(ķīmijas,karš visādi nestandarti eksperimenti		
Atkritumi tiem neparedzētās vietās		
Piesārņojums, cilvēki		
Plastmasa un jebkāda produkta pārveidošana no kuras kausēšanas no skursteņa nāk melnoe dumi		
globālā sasilšana, rūpnīcu dūmi, māšīnas gāzes		
Dabas piesārņošana, mežu izciršana, daudzīvokļu māju būvēšanai utt.		
autobusu lietošana		
Būvdarbi		
Plastmas atkritumi, mašīnas , cilvēku populācija utt.		
piesārņojums		
Aukstums, siltums.		
pārāk daudz atkritumu, elektrības patēriņš, ūdens patēriņš		
es nezinu		
CO2 emisija, mežu izciršana, liellopu audzēšana		
rūpnīcas		
Man šķiet, ka klimata pārmaiņas ir tikai kārtējais iemesls, lai kāds nopelnītu naudu un patiesībā nav nemaz tik nopietna problēma.		
Cilvēki kas piesārņo un arī rūpnīcas un transportlīdzekļi piemēram mašīnas, smagās mašīnas un autobusi u. c. Kas laiž gaisā co2 un salūti.		
CO ² emisijas, siltumnīcefekta gāzes, saules cikli.		
Fabrikas		
Mašīnas izmeši. Piesārņojums		
Plastmasas ražotnes, mežu izciršana, gāzes no mašīnam.		
CO2 izmeši no fosilo kurināmo dedzināšanas		
piesārņojums visādos veido		
Pati daba un cilvēki laikam kas ir loģiski		
Pohui vaše		
Cilvēki pērk vairāk plastmasa lietas un tas padara zemi apsārņotu un netīru		
Atkritumu nešārošana ,braukšana ar mašīnu,mežu izciršana		
Pārāk daudz ogļskābās gāzes.		
Silts gaiss, atkritumu piesārņojums.		
Silts gaiss, Atkritumu piesārņojums.		

Nosauč 3 lietas, kas, tavuprāt, varētu notikt klimata pārmaiņu rezultātā!

Zemes sasilšana?		
Mainas laikapstākļi		
Nodegt pasaule, 3. Pasaules karš, zombiju apokalipse		
Globālā sasilšana, jūras līmeņa celšanās, temperatūras maiņa.		
Aukstums, siltums, un ūdens nepietikšana		
Globāla sasilšana,vulkānu izvirdums,pasaules gals.		
Gan jau izmirtu daudzas sugas gan augu gan dzīvnieku, jo rastos tiem nepiemēroti apstākļi.		
Gadalaiku maiņa, konkrētu dzīvnieku sugu izmiršana, augu izzušana		
Cilvēku izmirtu, uz zemes nevūtu dzīvību ja neskaita tie kas dzīvo tuksnesī, zeme būtu liels tuksnesis		
zeme var būt tāda , ka uz tās vairs nebūs iespējams dzīvot.		
Ziemā būs silti, ziemeļpols sāk kust ledāji, koki sāk palikt slimi.		
sadalīties zeme		
Dzīvnieki un kukaiņi pazūd, koki puķes utt samazinās, gaiss ir sliktāk		
Būtu lielāki grādi , izmirtu dzīvnieku un augu sugas , polārāčiem nebūs viņu ledus.		
globālā sasilšana		
Plūdi, ka viss ir apsnidzis un auksti.		
ledus salas var izkust/sadalīties, dzīvnieki sāk iet bojā, augi mirst.... pēc kāda laika pasaule var būt ļoti sliktā stāvoklī		
infiltrācija, karsti, ja		
globālā sasilšana, okeānu ūdens līmeņu pacelšanās, dažādu floras un faunas sugu izzušana vai migrēšana		
Izkust ledāji, Nav vairāk ziemas, Ir plūdi.		
Ja klimata pārmaiņas tiešām notiktu tas novestu pie visu dzīvo būtnu izmiršanas, zemes neapdzīvojamības un pilnīgas līdzsvara izjukšanas pasaulē.		
Sāk atkust ledāji kas draud dzīvniekiem kas dzīvo ledājos var izmirt retās sugas un liels karstums		
Arktisko un antarktisko ledus cepuru kušana, ūdens līmeņa paaugstināšanās u.c.		
Izkust ledāji, pacelties ūdenslīmenis un		
Lielāks ūdens līmenis. Temperatūras paaugstināšanās.		
paliek siltāks, ziemeļos izkust ledus,.		
Planētā palielināsies temperatūra, kas varētu būt iemesls daudzu dzīvnieku un augu sugu izmiršanai, lielākam un biežākiem nokrišņiem un plūdiem		
dzīvībai nepiemēroti laikapstākļi, daudzas valstis appludis,		
Izraisīt problēmas cilvēkiem		
Mazda ātrak nopūs		
Varētu parādīties tīrāka un veselīgāka pasaule.		
Būs piesārņots gaiss ,cilvēki vairāk saslims,paliks karstā		
Augu augšanas laiks pagarinās, daudzi augi nespej izdzīvot, laikapstākļu piemēram - sniega nesnigšana.		
Izkust ledāji, Nav ziema, Ir plūdi.		

Nosauč 3 svarīgākos ikdienas paradumus, kas var samazināt klimata pārmaiņas!

Šķirot atkritumus, nepiesārņot, taupīt elektrību	
Mazāk elpot cilvēkiem, mazāk smēķēt, neveidot tualetēs	
Atkritumu šķirošana, sabiedriskā transporta izmantošana automašīnas vietā.	
Cilvēki, pati daba, zemes atrašanās vieta	
Mazāk lietot ķīmijas, mazāk dīzeldegvielu un mazāk lai cilvēki liek degunu dabā un tās dziļumā	
Pārvietoties ar kājām vai ar riteņiem, izmest atkritumus tiem paredzētās vietās	
siltumenerģijas taupīšana, atkritumu samazināšana (talkas, produkti ar videi draudzīgu iepakojumu, atkritumu izmešana tam paredzētā vietā), ūdens ietaupīšana	
Mazāk lietot plastmasu, būt eko, nevērt logus vaļā ziemā	
braukt ar transportu, kurā ir vajadzīgs benzīns vai dīzelis, ta vietā braukt ar riteņiem, skrejriteņiem, vai iet ar kājām.	
Izmantoto lietot vairākkārt, izmantot mazāk papīra jo tie ir taisīti no koka, šķirot atkritumus.	
nebraukt ar autobusu	
Tik daudz necelt mājas utt. ,Šķirot atkritumus	
Mazāk izmantot mašīnu, šķirot atkritumus , mazāk lietot elektrību .	
vairāk pārvietoties ar kājām/riteņiem, taupīt enerģiju, nededzināt plastmasu	
nezinu?	
nelietot plastmasu, taisīt mazāk atkritumu	
est, dzert, repeat	
elektroenerģijas ekonomika, atkritumu šķirošana, retāk izmantot ar fosilo darbināmu automobili	
nezinu	
Klasiskais, sen visiem zināmais variants - šķirot atkritumus, mazāk izmantot automašīnas un taupīt enerģiju.	
Nelietot mašīnas bet lietot sabiedriskos transportus nededzināt kūlu neizcirst mežus	
Elektrības izslēgšana dīkstāves periodos, atkritumu šķirošana.	
Šķirot atkritumus, ņemt savu maisiņu, iepirkties bezpakojuma veikalā	
Šķirot atkritumus. Braukāt ar riteņiem.	
Neizmantot celofanu maisiņus, šķirot atkritumus, ieteikt visiem draugiem lai arī tā dara.	
Taupīt elektro enerģiju, izmantot automašīnu retāk un dzīvot dabai draudzīgi	
šķirot atkritumus, taupīt elektrību, vairāk staigāt ar kājām vai riteņiem nevis mašīnu	
Nezinu	
Mazāk braukāt uz mazdas	
Nemētāt plastmasu iet vairāk ārā nekā sēdēt pie televizora un pēdējais mācīties vairāk?????	
Šķirot atkritumus ,vairāk braukt ar riteņiem, un taupīt apkuri	
Ūdens taupīšana, lietot mašīnas mazāk, elektrības taupīšana.	
Netērēt daudz ūdens, izmantot mazāk elektro ierīces, Nebraukt tik daudz ar privāto auto.	
Netērēt pārāk daudz ūdens, Neizmantot tik daudz elektro ierīces, Mazāk braukt ar privāto auto.	

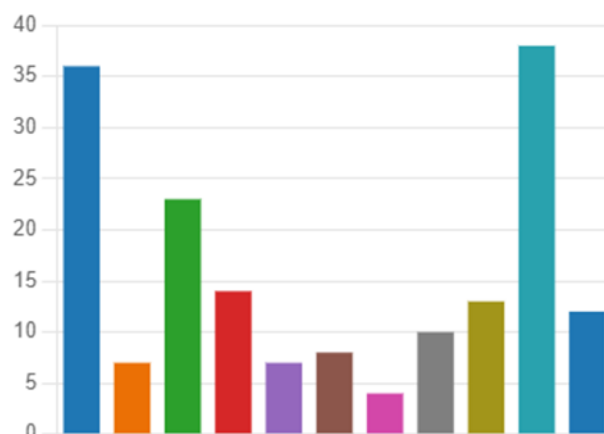
4. Jautājumi vecākiem

Svarīgi – Klimata pārmaiņu tēmā jautājumi ir ņemti no [Eiropas Komisijas pētījuma par iedzīvotāju atbalstu klimata pasākumiem](#), tādēļ lūgums tos neizmainīt, lai tie būtu salīdzināmi ar Latvijas datiem!

Aptaujā piedalījās 172 respondenti, aptauja bija anonīma. Aptauja tika rīkota 2022./2023.m.g.

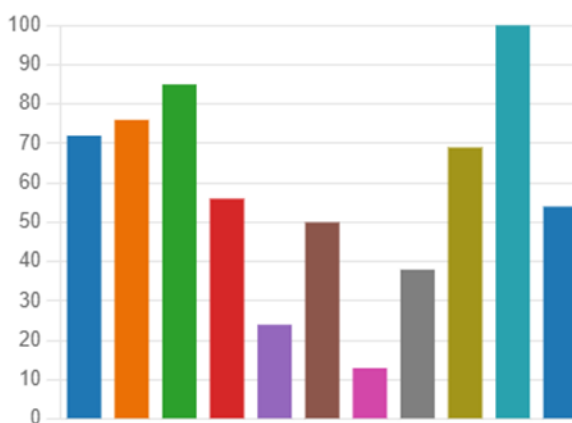
Kuru no šīm problēmām jūs uzskatāt par visas pasaules lielāko problēmu? (atzīmē 1)

• Klimata pārmaiņas	36
• Infekcijas slimību izplatība	7
• Nabadzība, bads un dzeramā ...	23
• Ekonomiskā situācija	14
• Demokrātijas un tiesiskuma m...	7
• Dabas stāvokļa pasliktināšanās	8
• Pieaugošais iedzīvotāju skaits ...	4
• Starptautiskais terorisms	10
• Piesārņojuma izraisītas veselīb...	13
• Bruņoti konflikti	38
• Kodolieroču skaita palielināša...	12

Kuras no pārējām minētajām jūs uzskatās par lielām problēmām? (atzīmē līdz 4 atbildēm)

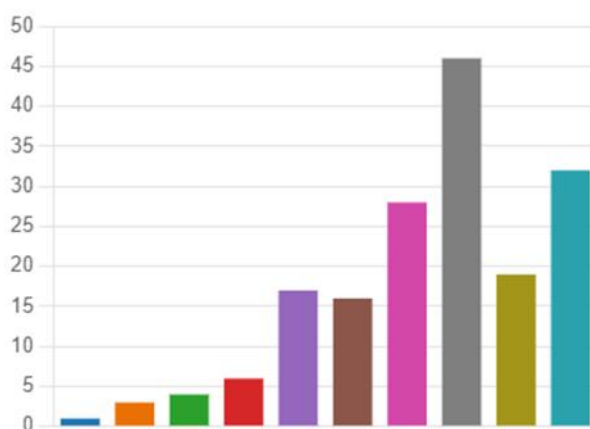
• Klimata pārmaiņas	72
• Infekcijas slimību izplatība	76
• Nabadzība, bads un dzeramā ...	85
• Ekonomiskā situācija	56
• Demokrātijas un tiesiskuma m...	24
• Dabas stāvokļa pasliktināšanās	50
• Pieaugošais iedzīvotāju skaits ...	13
• Starptautiskais terorisms	38
• Piesārņojuma izraisītas veselīb...	69
• Bruņoti konflikti	100
• Kodolieroču skaita palielināša...	54

Vērtējot skalā no 1 līdz 10, jūsuprāt, cik nopietna problēma šobrīd ir klimata pārmaiņas?

10 (Ārkārtīgi nopietna)

1 (Nepavisam nav nopietna)

Vai, jūsuprāt, Latvijas valdība dara pietiekami daudz, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām?

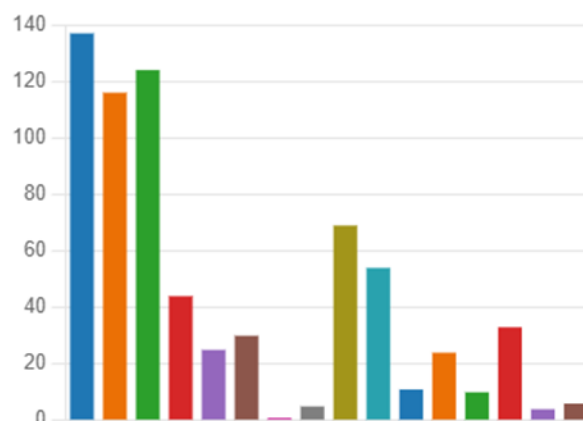

Vai jūs personīgi pēdējo sešu mēnešu laikā esat veicis(-kusi) kādu rīcību, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

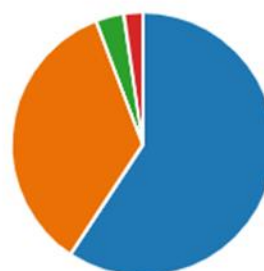
Kuras no šeit minētajām darbībām, ja vispār kāda, ir attiecināma uz jums?
(*iespējamās vairākas atbildes*)

• Jūs cenšaties samazināt savu a...	137
• Jūs pēc iespējas vairāk cenšati...	116
• Pērkot jaunu sadzīves tehniku,...	124
• Jūs iegādājaties un lietojat uzt...	44
• Jūs iegādājaties un lietojat uzt...	25
• Personiskās automašīnas vietā...	30
• Pērkot pārtikas produktus, jūs ...	1
• Plānojot atvaļinājumu un citus...	5
• Jūs esat aprīkojis(-usi) savu m...	69
• Jūs savā mājā esat uzstādījis(-...	54
• Jūs esat pārgājis(-usi) pie cita ...	11
• Jūs savā mājā esat uzstādījis(-...	24
• Jūs esat iegādājies(-usies) ene...	10
• Jūs esat iegādājies(-usies) jau...	33
• Jūs esat iegādājies(-usies) elek...	4
• Cits	6

Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir Latvijas valdībai uzstādīt mērķus atjaunojamās enerģijas izmantošanas palielināšanai (piemēram, vēja un saules enerģijai) līdz 2030. gadam?

• Ļoti svarīgi	102
• Diezgan svarīgi	60
• Nav ļoti svarīgi	6
• Nepavisam nav svarīgi	4

Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir tas, ka Latvijas valdība sniedz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai līdz 2030. gadam (piemēram, aicinot iedzīvotājus siltināt mājokļus, uzstādīt saules paneļus vai iegādāties elektrotransportlīdzekļus)?

• Ļoti svarīgi	101
• Diezgan svarīgi	58
• Nav ļoti svarīgi	11
• Nepavisam nav svarīgi	2

5. Pētījums

1. Tāpat kā enerģijas tēmā, iesakām aprēķināt skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru. Noskaidrojiet, kurās jomās ietekme ir vislielākā, un izvirziet priekšlikumus, ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas: co2.videsfonds.lv/ka-stradat
2. Aprēķiniet savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu! Ekoloģisko pēdu parasti izsaka hektāros – cik hektāru zemes un ūdens platības nepieciešams, lai saražotu kāda cilvēka aktivitātēs patērēto produkciju un absorbētu šo produktu dzīves ciklā radīto piesārņojumu. Šo pētījumu skolēniem būs ērtāk veikt kopā ar saviem vecākiem, taču skolā varat pārrunāt veidus, kā ģimenes varētu samazināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu. Aprēķiniem izmantojiet vienu no tiešsaistes kalkulatoriem:
  - a. jalajalg.positium.ee (izsaka rezultātu hektāros)
  - b. www.pdf.lv/klimats/klimats.html (izsaka rezultātu tonnās CO₂ gadā)

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā iesakām izmantot CO₂ informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar klimatu?</i>	Lielākā daļa klimata pārmaiņas saskata kā nopietnu problēmu un arī ikdienas dzīvē cenšas ar savu rīcību (atkritumu šķirošanu, energoefektīvu elektroierīču iegādi, atjaunojamo resursu izmantošanu) iesaistīties šo problēmu mazināšanā. Sakarā ar to, ka šī bija iepriekšējā gada tēma, tad ir uzlabojies skolēnu zināšanu līmenis par klimata pārmaiņu cēloņiem un to izraisītajām sekām.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Turpināt sadarbību ar "Zaļo klasi". Sildo džemperu dienā tiks samazināta temperatūra skolas telpās.

Līdzdalība, komunikācija un mācību saturs

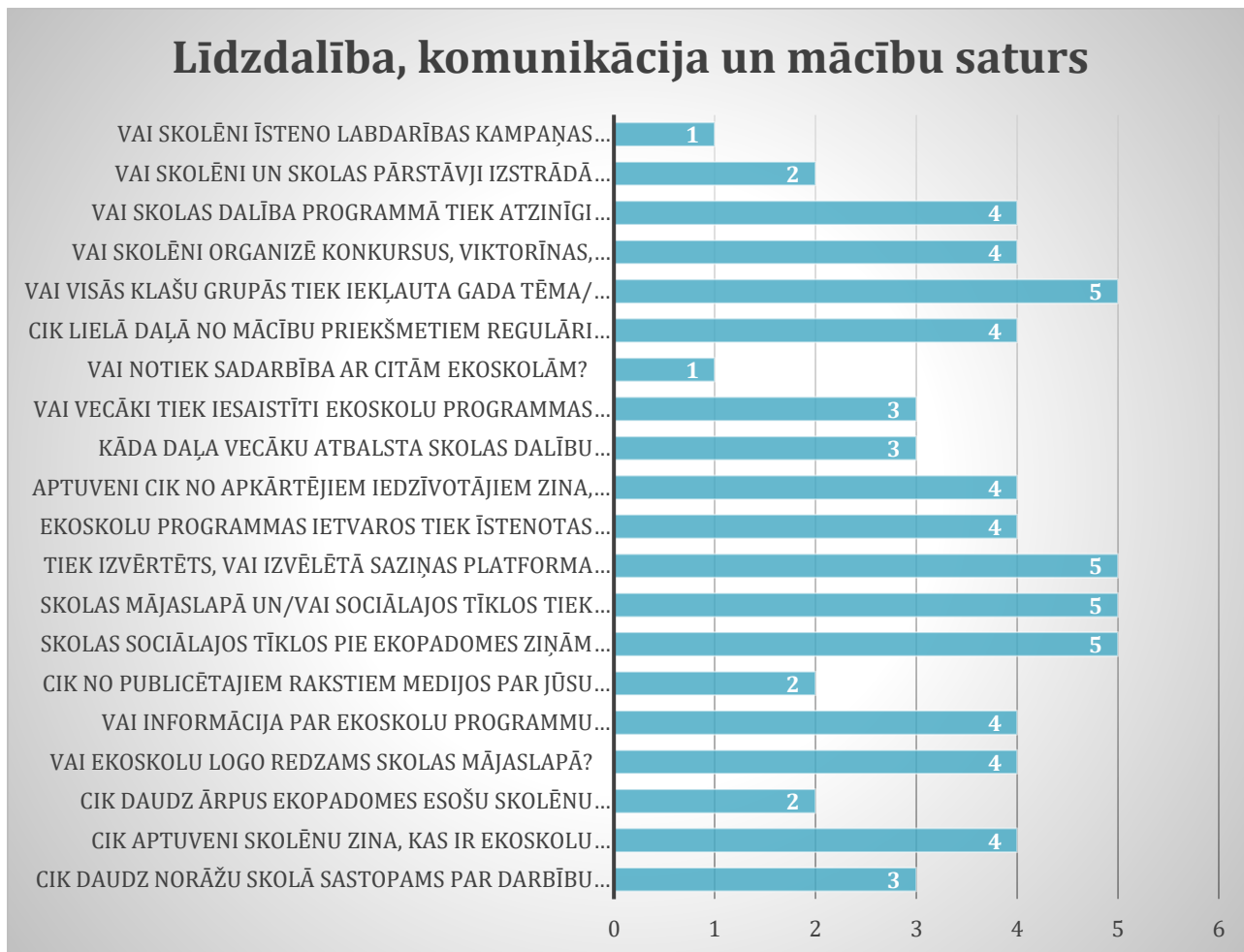
1. Ievads

Ekopadomes mērķis ir iesaistīt Ekoskolas aktivitātēs pēc iespējas vairāk cilvēku – gan skolas pedagogus un audzēkņus, gan vecākus un apkārtējo sabiedrību. Tāpat ir svarīgi, ka Ekoskolu tēmas un citi vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumi tiek iekļauti visos mācību priekšmetos. Lai to varētu veiksmīgi īstenot, nepieciešams izvērtēt pašreizējo situāciju.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar komunikāciju un skolas, sabiedrības iesaistīšanu?</i>	Visu klašu skolēni ir informēti un iesaistās Ekoskolu programmā. Ekoskolas darbība tiek atspoguļota pie Ekodēļa, skolas mājas lapā un sociālajos tīklos, kā arī pašvaldības avīzē "Tēvzemīte". Visas ekoskolu tēmas ir iekļautas mācību saturā.

	Ekoskolas veidotajās aktivitātēs- aptaujās, izstādēs, zibakcijās tiek iesaistīti visi skolēni, padagogi, vecāki un daļēji novada iedzīvotāji. Notiek sadarbība ar pašvaldību. Skolā tiek organizēti ārpusstundu pasākumi par Ekoskolas tēmām, it īpaši tajās aktīvi iesaistās sākumskolas skolotāji.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Nenotiek sadarbība ar citām ekoskolām. Nav bijuši labdarības pasākumi. Vairāk jāiesaista skolēnu vecāki un vairāk jāizsaka priekšlikumi pašvaldībai. Maz priekšlikumu no ārpus Ekopadomes esošajiem skolēniem
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Vērsties ar saviem priekšlikumiem pašvaldībā. Rīkot pasākumus (izglītojošas lekcijas), iesaistot skolēnu vecākus. Noorganizēt labdarības pasākumu.